

საქართველოს დემოკრატიული
რესპუბლიკის 1921 წლის კონსტიტუცია
და საქართველოს სენატის დებულება

THE 1921 CONSTITUTION OF THE DEMOCRATIC
REPUBLIC OF GEORGIA AND THE RULES OF
THE SENATE OF GEORGIA

საქართველოს იუსტიციის
სახსენო 120 წელიწადს
Palace of Justice is 120 years old

საქართველოს დემოკრატიული
რესპუბლიკის 1921 წლის კონსტიტუცია
და საქართველოს სენატის დებულება

THE 1921 CONSTITUTION OF THE DEMOCRATIC
REPUBLIC OF GEORGIA AND THE RULES OF
THE SENATE OF GEORGIA

საქართველოს უზენაესი სასამართლო 120 წლისაა

Palace of Justice is 120 years old

გამოცემა ეძღვნება საქართველოს უზენაესი სასამართლოს
შენობის 120 წლის იუბილეს

The publication is dedicated to the 120th anniversary
of the Supreme Court Building

თბილისი / Tbilisi
2014

საქართველოს უზენაესი სასამართლო მადლობას უხდის საქართველოს ეროვნულ არქივსა და თბილისის ივ. ჯავახიშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ქართული ემიგრაციის მუზეუმს საჭირო მასალების მოძიებისა და მოწოდებისათვის.

წინამდებარე წიგნი გამოიცა გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოების (GIZ) ფინანსური მხარდაჭერით.

გამოცემა ეძღვნება საქართველოს უზენაესი სასამართლოს შენობის 120 წლის იუბილეს.

The Supreme Court of Georgia would like to thank the National Archives of Georgia and Georgian Emigration Museum of Ivane Javakhishvili Tbilisi State University for searching and providing the Court with relevant materials.

The book was published with financial support of the German Society for International Cooperation (GIZ).

The publication is dedicated to the 120th anniversary of the Supreme Court Building

გამოცემაზე მუშაობდნენ:

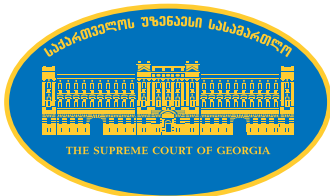
ირაკლი ხუცურაული
თინათინ ქოქრაშვილი
გულიკო ორთოიძე
ალექსანდრე წულაძე
თინათინ ბეუაშვილი
მარიამ იაკობიძე
ნანა ვასაძე
ირაკლი გოცირიძე
თემურ უშვერიძე

The authors:

Irakli Khutsurauli
Tinatin Kokrashvili
Guliko Ortoidze
Aleksandre Tsuladze
Tinatin Bezhashvili
Mariam Iakobidze
Nana Vasadze
Irakli Gotsiridze
Temur Ushveridze

ISBN 978-9941-0-7262-8

Printed by "Fountain Georgia, Ltd."

წინასიტყვაობა

120 წლის წინ თბილისის უძველესი მთაწმინდის უბანში არქიტექტორ ალექსანდრე შიმკევიჩის პროექტით აიგო ქალაქის ერთ-ერთი საუკეთესო შენობა, რომელიც თავიდანვე სასამართლოსთვის იყო განკუთვნილი. სასამართლოს შენობის ამ ადგილას აშენებამ დიდად შეუწყო ხელი შემდგომში სხვა სახელმწიფო-პოლიტიკური თუ კულტურული დანიშნულების ნაგებობათა ამ უბანში თავმოყრას და ქალაქის პოლიტიკურ-კულტურული ცენტრის ჩამოყალიბებას. შენობამ ანუ მართლმსაჯულების სასახლემ, როგორც მას სამართლიანად უწოდებენ, და ასევე მასში განთავსებულმა უზენაესმა სასამართლომ ისტორიული ქარტეხილების თანმდევი პროცესების შესაბამისად, საზოგადოებრივ-პოლიტიკური წყობილების რამდენჯერმე შეცვლის გამო, მრავალგზის შეიცვალა იერსახე და შინაარსი, მაგრამ უცვლელი დარჩა მთავარი – ქართული მატერიალური კულტურის ამ მნიშვნელოვანი ძეგლის მოვლა-პატრონობისთვის უზენაესი სასამართლოს ყველა თაობის შემადგენლობისა და თავმჯდომარეთა მიერ გაწეული ზრუნვა და დროის მოთხოვნათა შესაბამისად მისი იმგვარი სახეცვლილება, რომ არ დაკნინებულიყო შენობის გამორჩეული არქიტექტურული სახე და მისი შთამბეჭდავი ესთეტიკურ-მხატვრული ღირებულება.

იმ საიუბილეო ღონისძიებათა შორის, რომლებიც დაიგეგმა საქართველოს უზენაესი სასამართლოს შენობის 120 წლისთავთან დაკავშირებით, ერთ-ერთი გახლავთ წინამდებარე ბროშურის გამოცემა, რომელშიც წარმოდგენილია საქართველოს პირველი დემოკრატიული რესპუბლიკის კონსტიტუციის ტექსტი სამ – ქართულ, ფრანგულ და ინგლისურ ენაზე. რა თქმა უნდა, წინასიტყვაობაში განსაკუთრებული ადგილი დავუთმეთ კონსტიტუციის სასამართლოს თავს, რადგან ვფიქრობთ, ზედმეტი არ იქნება, კიდევ ერთხელ გადავაგლოთ თვალი, რა პრინციპებს ემყარებოდა საქართველოს პირველი დემოკრატიული რესპუბლიკის მიერ ფორმირებული უზენაესი სასამართლო – სენატი, როგორი სტრუქტურა ჰქონდა, ვინ იყვნენ მისი წევრები და სხვ. აღსანიშნავია, რომ დამფუძნებელი კრების დადგენილებას საქართველოს სენატორების დამტკიცების თაობაზე ხელს აწერს თვით დიდი ექვთიმე თავაიშვილი – დამფუძნებელი კრების თავმჯდომარის მოადგილე. აქვე მკითხველს საშუალება ეძლევა, გაეცნოს უზენაესი სასამართლოს მოსამართლის ანუ მაშინდელი სენატორის მიერ დადებული ფიცის ტექსტს, რომელსაც ისინი წარმოთქვამდნენ სამოსამართლო უფლებამოსილების დაწყებისას.

როგორც ცნობილია, 1919 წლიდან ახლად შექმნილმა დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობამ თავიდანვე აქტიურად დაიწყო სხვადასხვა მიმართულებით დემოკრატიული რეფორმების გატარება, მათ შორის – სასამართლო სისტემაშიც, რამაც ასახვა ჰპოვა 1921 წლის კონსტიტუციაში. 1921 წლის კონსტიტუციის 76-ე მუხლი ადგენდა, რომ საქართველოს რესპუბლიკის მთელ ტერიტორიაზე არსებობს ერთი უმაღლესი სასამართლო – სენატი, რომელსაც ირჩევდა პარლამენტი. იგი იმავდროულად წარმოადგენდა საკასაციო ინსტანციის სასამართლოს. კონსტიტუცია გამორიცხავდა რაიმე დროებითი სასამართლოს შექმნას, რომელიც არ იქნებოდა საერთო სასამართლოს სისტემაში შემავალი მართლმსაჯულების ორგანო. კონსტიტუციით გარანტირებული იყო სასამართლო ხელისუფლების დამოუკიდებლობის პრინციპი. დაუშვებელი იყო საკანონმდებლო, აღმასრულებელი ან ადმინისტრაციული ორგანოების მიერ სასამართლოს განაჩენის გაუქმება, შეცვლა ან შეჩერება. ასევე, კონსტიტუციით განმტკიცებული იყო საქმის განხილვის საჯაროობის პრინციპი.

სენატი შედგებოდა სისხლის სამართლისა და სამოქალაქო სამართლის საკასაციო დეპარტამენტებისაგან. სამოქალაქო სამართლის საკასაციო დეპარტამენტში შედიოდა საადმინისტრაციო განყოფილება, რომელიც პირველი ინსტანციით განიხილავდა ადმინისტრაციის, უმაღლეს თანამდებობის პირთა და თვითმმართველობის ორგანოების დადგენილებებზე შემოსულ საჩივრებს.

1919 წლის 29 ივლისს საქართველოს დამფუძნებელმა კრებამ დაამტკიცა საქართველოს სენატის დებულების საბოლოო ტექსტი, რომელიც შედგებოდა ხუთი თავისა და 53 მუხლისაგან. აღსანიშნავია ის მკაცრი კრიტერიუმები – პირველ რიგში, მორალური რეპუტაცია, კეთილსინდისიერება, რომ აღარაფერი ვთქვათ პროფესიონალიზმზე – რითაც ხელმძღვანელობდა კვალიფიციური დეპუტატებისგან შემდგარი საგანგებო ჯგუფი, რომელმაც შეარჩია საქართველოს სენატის პირველი წევრები.

1919 წლის 23 ოქტომბერს საქართველოს სენატის წევრებმა საჯარო აღთქმა-ფიცი დადეს. სენატი შედგებოდა 16 წევრისაგან. ჩვენ ვახსენებთ მათ სახელებს, რითაც კიდევ ერთხელ პატივს მივაგებთ მათ სსოვნას. ესენი იყვნენ: დავით ხელთუფლიშვილი (სენატის პირველი თავმჯდომარე), ვლადიმერ ქუთათელაძე, სოლომონ მიქელაძე, გრიგოლ გველესიანი, ვასილ დემიდოვი, ივანე ზურაბიშვილი, დიმიტრი კალანდარიშვილი, გიორგი მალნარაძე, გიორგი სიდამონ-ერისთავი, ნიკოლოზ ქიქოძე, ლევან ასათიანი, გიორგი ხარაზიშვილი, ივანე ჯაფარიძე, მიხეილ ქორქაშვილი, ნიკოლოზ მაჭავარიანი, იოსებ როინიშვილი.

საქართველოს სენატმა სულ თექვსმეტი თვე იარსება. 1921 წლის 22 მარტის დეკრეტით საქართველოს სენატის ფუნქციონირება ფაქტობრივად და იურიდიულად შეწყდა. ამ ხნის მანძილზე სენატში განხილულ იქნა ათასზე მეტი საქმე.

მოუხედავად იმისა, რომ ცნობილი მოვლენების გამო კონსტიტუციას პრაქტიკულად არ უმოქმედია, მას მაინც უდიდესი მნიშვნელობა ენიჭება ქართული სახელმწიფოებრიობის ისტორიული განვითარების თვალსაზრისით.

სწორედ ამ მოვლენების მიზეზით ვერ მოხერხდა საქართველოს პირველი კონსტიტუციის დაბეჭდვა დედაქალაქში და დამფუძნებელი კრება და მთავრობა ემიგრაციაში გამგზავრებამდე, 1921 წლის მარტში ბეჭდავს მას ბათუმში, ცნობილი პოლიგრაფისტის – ნესტორ ხვინგიას სტამბაში.

დასასრულ, არ შეიძლება ორიოდ სიტყვით არ აღვნიშნოთ 1921 წლის კონსტიტუციის ფრანგულ და ინგლისურ თარგმანებზე. რადგან საქართველოს პირველი დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობა აპირებდა ქვეყნის დეოკუპაციისთვის ემიგრაციაში ბრძოლის გაგრძელებას, ამ მიზნით მათ საჭიროდ მიიჩნიეს ქვეყნის ძირითადი კანონის უცხოურ ენებზე თარგმნა და გამოცემა. კონსტიტუციის ფრანგულენოვანი ტექსტი 1922 წელს გამოქვეყნდა პარიზში. თარგმანი და კორექტურა ეკუთვნის ვინმე ბორუსს (სხვა არაფერია ცნობილი მისი ვინაობის შესახებ), რომელსაც გაწეული შრომისთვის მადლიერებით იხსენიებენ ემიგრირებული მთავრობის წევრები.

კონსტიტუციის ინგლისურენოვანი თარგმანი კი შეასრულა ცნობილმა ქართველმა ემიგრანტმა, 1924 წლის აჯანყებისა და მეორე მსოფლიო ომის მონაწილემ, ემიგრანტული ჟურნალ-გაზეთების გამომცემელმა და რედაქტორმა ალექსანდრე ცომაიამ. ამერიკის შეერთებულ შტატებში 1953 წელს გამოცემული მისი ინგლისურენოვანი ჟურნალის (“The Voice of Free Georgia” - „თავისუფალი საქართველოს ხმა“) პირველსავე ნომერში დაიბეჭდა საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის 1921 წლის კონსტიტუცია, რითაც მთელი ცივილიზებული სამყაროსათვის ნათელი გახდა, რა გზით სურდა ცხოვრება და განვითარება საქართველოს.

კონსტანტინე კუბლაშვილი
საქართველოს უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარე

FOREWORD

120 years ago in Tbilisi on the territory of the oldest quarter Mtatsminda, one of the City's greatest buildings was constructed according to the project designed by the architect Aleksander Shimkevich. From the outset, the building was designed and intended for the Court. Construction of the courthouse has contributed to putting together the other buildings around this quarter for political or cultural purposes and to create the political and cultural centre of the City. The Palace of Justice, that undoubtedly meets this definition, as well as the Supreme Court, which is situated within the building, due to historical, social and political storms have repeatedly changed their appearances and content, but the essential has not changed – the maintenance and support of this significant cultural monument by all generations of Court's staff and chairmen without damaging its exceptional architectural and aesthetic value.

Among of the planned events, regarding the 120th anniversary of the building of the Supreme Court of Georgia, is the publication of this brochure which contains the Constitution of the first democratic republic of Georgia in three languages – Georgian, French and English. It should be noted that we have paid special attention to the chapter of Constitution about the court as we think that it is necessary to review once again the principles on which the Supreme Court of the first Democratic Republic was established – the Senate, its structure, the members and etc. It is noteworthy that the Constituent Assembly's Resolution regarding the Approval of Senators was signed by the well-known Georgian Public Figure Ekvtime Takaishvili, who was the Deputy Chairman of the Constituent Assembly. Besides, our readers have an opportunity to be acquainted with the Oath of the Judge of the Supreme Court, also known as a Senator at the material time, which had to be given before the exercising of the authority.

As we are aware, since 1919 the government of newly established Democratic Republic started active implementation of democratic reforms in different directions including the judicial system which were reflected in the Constitution of 1921. The Article 76 of the Constitution stated that there exists only one High Court on the territory of Georgian Republic - the Senate, elected by the Parliament. At the same time the Senate was also the Court of Cassation. The Constitution excluded any temporary tribunal which would not be the part of general court system as a judicial authority. The Constitution guaranteed the principle of judicial independence. Revocation, alteration or suspension of court's judgments by legislative, executive or administrative authorities was inadmissible. Further the principle of public hearing of the case was also guaranteed by the Constitution.

The Senate was composed of criminal and civil cassation departments. Civil cassation department included administrative section which was the first instance in reviewing administrative complaints and complaints concerning the high officials and decisions of regional government.

On July 29, 1919, the Constituent Assembly of Georgia adopted the final text of the Senate Statute which consisted of 5 chapters and 53 articles. The first members of the Senate were elected by the extraordinary commission composed of qualified deputies guiding with the strict selection criteria, such as the moral reputation and honesty, as well as the professional characteristics.

On October 23, 1919, the members of Senate took the solemn oath. The Senate was composed of 16 members. We would like to mention their names and thus tribute their memory: David Kheltuplishvili (the first Chairman of the Senate), Vladimer Kutateladze, Solomon Mikeladze, Grigol Gvelesiani, Vasil Demidovi, Ivane Zurabishvili, Dimitri Kalandarishvili, Giorgi Maghnaradze, Giorgi Sidamon-Eristavi, Nikoloz Kikodze, Levan Asatiani, Giorgi Kharazishvili, Ivane Japaridze, Mikheil Korkashvili, Nikoloz Matchavariani, Ioseb Roinishvili.

The Senate of Georgia existed only for 16 months. With the decree of March 22, 1921, the Senate was abolished. During this time the senate has reviewed more than thousand cases.

Although the Constitution had not practically functioned because of the known historical events, it is of paramount importance in terms of historical development of Georgia's statehood.

Therefore, due to these events it was not possible to publish the first Constitution of Georgia in the Capital City of Tbilisi and the Constituent Assembly and the Government of Georgia published it in March 1921 in Batumi in the typography of the famous polygraphist Nestor Khvingia before the emigration.

At last we would like to say a few words about the French and English translations of the Constitution. Since the Government of the first Democratic Republic of Georgia being in emigration intended to continue their fight for reoccupation, they considered it necessary to translate and publish the Constitution in foreign languages. French translation of the Constitution was published in 1922 in Paris. The author of the translation and proofreading is "Borzho" (no other information is available about this person) who is recalled with gratitude by the members of the emigrated government for the work he conducted.

English translation of the Constitution belongs to the famous Georgian emigrant Aleksander Tsomaia, who was the participant of August Uprising in 1924 and the Second World War, publisher and editor of the emigrant newspapers and magazines. In the first volume of his English magazine issued in 1953 in the USA ("The Voice of Free Georgia") the Constitution of Democratic Republic of Georgia (1921) was published and the entire civilized world became aware of the genuine course Georgia wanted to live and develop.

Konstantine Kublashvili

Chairman of the Supreme Court of Georgia

საქართველოს
დემოკრატიული რესპუბლიკის
1921 წლის კონსტიტუცია
(ქართულ ენაზე)

THE 1921 CONSTITUTION
OF THE DEMOCRATIC REPUBLIC
OF GEORGIA (GEORGIAN)

საქართველოს
კონსტიტუცია

მიღებული საქართველოს დამფუძნებელი კრების მიერ 1921 წლის
თებერვლის 21.

ბათუმი
სტამბა ნ. ი. სვინციასი
1921 წ.

საქართველოს
კონსტიტუცია

მიღებული საქართველოს დამფუძნებელი კრების მიერ 1921 წლის
თებერვლის 21.

საქართველოს დამოუკიდებლობა.

საქართველოს დამფუძნებელი კრება, — არჩეული პირდაპირი, თანასწორი, საყოველთაო, ფარული და პროპორციული საარჩევნო სისტემით ორივე სქესის მოქალაქეთა მიერ, — თავის პირველსავე სხდომაზე, 1919 წელს, მარტის 12-ს, ქვეყნისა და ისტორიის წინაშე აღიარებს, რომ ის სავსებით იღებს და ადასტურებს საქართველოს ეროვნულ საბჭოს მიერ 1918 წლის მაისის 26-ს, ნაშუადღევს 5 საათსა და 10 წუთს ტფილისში გამოცხადებულს საქართველოს დამოუკიდებლობის შემდეგ აქტს:

საქართველოს დამოუკიდებლობის აქტი:

„მრავალ საუკუნეთა განმავლობაში საქართველო არსებობდა, როგორც დამოუკიდებელი და თავისუფალი სახელმწიფო.

მთვრამეტე საუკუნის დასასრულს ყოველ მხრით მტრისაგან შევიწროებული საქართველო თვისი ნებით შეუერთდა რუსეთს იმ პირობით, რომ რუსეთი ვალდებული იყო საქართველო გარეშე მტრისაგან დაეცვა.

რუსეთის დიდი რევოლუციის მსვლელობამ რუსეთში ისეთი შინაგანი წყობილება შექმნა, რომ მთელი საომარი ფრონტი სრულიად დაიშალა და რუსის ჯარმაც დასტოვა ამიერ-კავკასია.

დარჩენილი თვისი ძალღონის ამარად, საქართველომ და მასთან ერთად ამიერ-კავკასიამ თვით რღვეს თავსა საკუთარი საქმეების გაძლოლა და პატრონობა და შესაფერი ორ-

განოცებიც შექმნეს: მაგრამ გარეშე ძალთა ზედგავლენით ამიერ-კავკასიის ერთა შემაერთებელი კავშირი დაირღვა და მით ამიერ-კავკასიის პოლიტიკური მთლიანობაც დაიშალა.

ქართველი ერის დღევანდელი მდგომარეობა აუცილებლად მოითხოვს, რომ საქართველომ საკუთარი სახელმწიფოებრივი ორგანიზაცია შექმნას, მისი საშუალებით გარეშე ძალას მიერ დაპყრობისაგან თავი გადაიჩინოს და დამოუკიდებელი განვითარების შტაკიცე საფუძველი ააგოს.

ამისდა თანახმად საქართველოს ეროვნული საბჭო, 1917 წელს, ნოემბრის 22-ს არჩეული საქართველოს ეროვნულ ყრილობის მიერ დღეს აცხადებს:

1) ამიერიდან საქართველოს ხალხი სუვერენულ უფლებათა მატარებელია და საქართველო სრულუფლებიანი დამოუკიდებელი სახელმწიფოა.

2) დამოუკიდებელი საქართველოს პოლიტიკური ფორმა დემოკრატიული რესპუბლიკა არის.

3) საერთაშორისო ომიანობაში საქართველო მუდმივი ნეიტრალი სახელმწიფოა.

4 საქართველომ, დემოკრატიულ რესპუბლიკას სურს საერთაშორისო ურთიერთობის ყველა წევრთან კეთილმეზობლური განწყობილება დაამყაროს, განსაკუთრებით-კი მოსახლურე სახელმწიფოებთან და ერებთან.

5) საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკა თავის საზღვრებში თანასწორად უზრუნველყოფს ყველა მოქალაქის სამოქალაქო და პოლიტიკურ უფლებებს განურჩევლად ეროვნებისა, სარწმუნოებისა, სოციალ მდგომარეობისა და სქესისა.

6) საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკა განვითარების თავსუფალ ასპარეზს გაუხსნის მის ტერიტორიაზე მოსახლე ყველა ერს.

7) დამფუძნებელი კრების შეკრებამდე მთელი საქართველოს მართვა-გამგეობის საქმეს უძღვება ეროვნული საბჭო, რომელიც შეესებულებოდა ეროვნულ უმცირესობათა წარმომადგენლებით, და დროებითი მთავრობა, რომელიც პასუხისმგებელია საბჭოს წინაშე.

თავი პირველი

ზოგადი დებულებანი

მუხლი 1.

საქართველო არის თავისუფალი, დამოუკიდებელი და განუყოფელი სახელმწიფო.

მუდმივი და უცვლელი ფორმა პოლიტიკური წყობილებისა არის დემოკრატიული რესპუბლიკა.

მუხლი 2.

საქართველოს დედა ქალაქი არის ტფილისი.

მუხლი 3.

საქართველოს სახელმწიფოებრივი ენა არის ქართული ენა.

მუხლი 4.

საქართველოს რესპუბლიკის დროშა არის—შვინდის ფერი ალამი შავი და თეთრი ზოლითა.

საქართველოს რესპუბლიკის ღერბი არის თეთრი გიორგი შვიდი მნათობით.

მუხლი 5.

ყოველ კანონსა და სავალდებულო დადგენილებას მხოლოდ მაშინ აქვს ძალა, უკეთუ გამოცხადებულია სათანადო წესით.

მუხლი 6.

სახელმწიფო ტერიტორიის გაცემა, დანაწილება და გაყიდვა შეუძლებელია.

სახელმწიფო ტერიტორიის გაფართოება ან სადავო საზღვრების შესწორება შეიძლება მხოლოდ კანონმდებლობითის წესით.

პ რ ა ვ ი 7.

ადმინისტრაციული დაყოფა და თვითმართველ ერთეულთა საზღვრების დაწესება და შეცვლა სწარმოებს მხოლოდ კანონმდებლობითის წესით.

პ რ ა ვ ი 8.

კონსტიტუცია სახელმწიფოს უზენაესი კანონია. არ შეიძლება გამოქვეყნებულ იქნეს კანონი, დეკრეტი, ბრძანება ან განკარგულება, რომელიც კონსტიტუციის დებულებათა და მათი დედა აზრის წინააღმდეგია.

კონსტიტუციის შესრულება და მისი პრინციპების განხორციელება კანონმდებლობასა და მართვა-გამგეობაში სახელმწიფოს ყოველი ხელისუფლების მოვალეობას შეადგენს.

პ რ ა ვ ი 9.

კონსტიტუციის მიღებამდე გამოცემული და გამოქვეყნებული კანონი და დეკრეტი ძალაში რჩება, უკეთეს კონსტიტუციასა და მის პრინციპებს არ ეწინააღმდეგება.

პ რ ა ვ ი 10.

ეს კონსტიტუცია ძალაშია მუდმივ და შეუწყვეტლივ, იმ შემთხვევის გარდა, რომელიც ამავე კონსტიტუციას აქვს გათვალისწინებული.

პ რ ა ვ ი 11

დამტკიცებისა და მიღების შემდეგ კონსტიტუციას აქვეყნებს დამფუძნებელი კრება თავის წევრთა ხელმოწერით.

თავი მეთექვსმეტი.

მ თ ე ა ლ ა ე ე თ მ ა

მ თ ს ლ ი 12.

საქართველოს მოქალაქეობა მოიპოვება წარმოშობით, ქორწინებით და ნატურალიზაციით.

მ თ ს ლ ი 13.

საქართველოს მოქალაქეს არ შეუძლია იყოს იმავე დროს სხვა სახელმწიფოს მოქალაქე.

მ თ ს ლ ი 14.

საქართველოს მოქალაქეს შეუძლია უარი განაცხადოს საქართველოს მოქალაქეობაზე მხოლოდ თავის სახელმწიფოებრივ მოვალეობის შესრულების შემდეგ.

მ თ ს ლ ი 15.

მოქალაქეობის მოპოვებისა და დაკარგვის პირობებს დაწვრილებით კანონი განსაზღვრავს.

თავი მისამი.

მთავალაქის რეალუზანი.

მ რ ს ლ ი 16.

მოქალაქენი კანონის წინაშე ყველანი თანასწორნი არიან.

მ რ ს ლ ი 17.

წოდებრივი განსხვავება არ არსებობს.

მ რ ს ლ ი 18.

ხარისხის მინიჭება გარდა აკადემიურისა აკმალოულია.

ორდენი გაუქმებულია.

საომარ მოქმედების დროს თავის გამოჩენისათვის შეიძლება მიეცეს წაჩანების ნიშანი.

მ რ ს ლ ი 19.

სიკვდილით დასჯა გაუქმებულია.

მ რ ს ლ ი 20.

არ შეიძლება დასჯილ იქნეს ვინმე სხვაფრივ, თუ არ სასამართლოს წესით; გამოჩაყლისია კანონით განსაზღვრული დისციპლინარული წესი.

მ რ ს ლ ი 21.

ყოველი მოქალაქე გასამართლებულ უნდა იქნეს საერთო წესით.

მ რ ს ლ ი 22.

პიროვნება ხელშეუხებელია; არ შეიძლება შეპყრობილ ან სხვაფრივ თავისუფლებას მოკლებულ და პირადად გაჩხრეკილ იქნეს ვინმე, თუ არ სასამართლოს ან საგამომძიებლო ორგანოს დასაბუთებული ბრძანების ძალით.

მ რ ს ლ ი 23.

ადმინისტრაციას შეუძლია თვისი უფლებით შეიპყროს ვინმე შემდეგ შემთხვევაში:

ა) როცა ბოროტმომქმედს ზედ დანაშაულის ადგილას მისწრებს;

ბ) როცა დანაშაულის ადგილას დაზარალებული, ან დამსწრე ვინმე ბოროტმომქმედს ხელს დაადებს,

გ) როცა მას, ვიზედაც ექვია მიტანილი, რაიმე გასამტყუნებელი ნივთი აღმოაჩნდება, ან როცა მის ტანზე, ან მის ჰინაზე დანაშაულის აშკარა ნიშანი და კვალი აღმოჩნდება.

მ თ ს ლ ი 24.

დამნაშავის დაკავება შეუქლია ყეჩო პირსაც, თუ დანაშაულის ადგილას მისწრებს და ამასთანავე ადმინისტრაციის მოსვლამდის მისი მიმალვა მოსალოდნელია.

მ თ ს ლ ი 25.

როგორც სასამართლოს ორგანოთა, ისე ადმინისტრაციის ბრძანებით შეპყრობილი, 24 საათის განმავლობაში დასჯილად სასამართლოში უნდა იქნეს წარდგენილი; თუ სასამართლო ისეა დაშორებული, რომ 24 საათში დამნაშავის წარდგენა შეუძლებელია, ეს ვადა განგრძობილ უნდა იქნეს ადგილობრივ გაჩემოების მიხედვით, მხოლოდ არა უმეტეს 48 საათისა.

მ თ ს ლ ი 26.

სასამართლო ვალდებულია წარდგენილ პირს დაუყოვნებლივ, ყოველ შემთხვევაში არა უგვიანეს 24 საათისა, დაჰკითხავს; ხოლო შემდეგ წერილობითი ბრძანება გასცეს ან მისი შეპყრობის განგრძობისა, ან დაუყოვნებლივ განთავისუფლებისათვის.

მ თ ს ლ ი 27.

სასამართლოს სათანადო ორგანოები ვალდებული არიან, ყველ რაიმე გზითა და საშუალებით ემცნოთ, რომ ვინმე ზემოაღნიშნულ წესთა დარღვევითაა შეპყრობილი, დაუყოვნებ-

ბლივ გამოიძიონ საქმე და წერილებითი ბრძანება გასცენ ან მისი განთივისუფლებებისა ან შეპყრობის განგრძობისა.

მ რ ს ლ ი 28.

ყოველი მოქალაქის ბინა შეუვალია; მხოლოდ სასამართლოს დადგენილებით შეიძლება მისი გაჩხრეკა კანონით გათვალისწინებულ შემთხვევაში.

მ რ ს ლ ი 29.

კერძო მიწერ-მოწერა ხელშეუხებელია; მისი ამოხმა და გადასინჯვა შეიძლება მხოლოდ სასამართლოს დადგენილებით.

მ რ ს ლ ი 30.

ყოველი მოქალაქე მიმოსვლასა და ბინადრობის არჩევაში სრულიად თავისუფალია; ამ უფლების შეზღუდვა მხოლოდ სასამართლოს გადაწყვეტილებით შეიძლება.

მ რ ს ლ ი 31.

ყოველი მოქალაქე სინდისის სრული თავისუფლებით სარგებლობს. მოქალაქის დევნა და მის პოლიტიკურ თუ სამოქალაქო უფლებათა შეზღუდვა სარწმუნოების ან რწმენის გამო არ შეიძლება. ყველას შეუძლია აღიაროს ის სარწმუნოება, რომელიც სურს, ან სარწმუნოება გამოიცვალოს, ან და არც ერთ კულტს არ ეკუთვნოდეს.

სარწმუნოებისა და რწმენის მომიჯნავეებით მოქალაქობრივი და პოლიტიკური მოვალეობის ასრულებაზე უარის თქმა არავის შეუძლია, გარდა იმ შემთხვევისა, რომელიც ცალკე კანონით იქნება განსაზღვრული.

სარწმუნოებრივი ხასიათის აქტებს არავითარი გავლენა არა აქვს მოქალაქობრივ უფლებასა და მდგომარეობაზე.

მ რ ს ლ ი 32.

ყოველ მოქალაქეს უფლება აქვს სიტყვით, ბეჭდით ან სხვა რამ ღონისძიებით თავისი აზრები გამოსთქვას და გაავრცელოს მთავრობის წინასწარ ნებადაუთვლელად. ყოველი

დანაშაულისათვის. რომელსაც იგი ასეთ შემთხვევაში ჩაიდენს, პასუხს აგებს მხოლოდ სასამართლოს წინაშე.

მ რ ს ლ ი 33.

საქართველოს რესპუბლიკის მოქალაქეთ უფლება აქვთ მთავრობის წებადაურთველად შეიკრიბნენ საჯაროთ და უიარაღოთ, როგორც ქერქვეშ, ისე გარეთ.

მ რ ს ლ ი 34.

თუ კრებამ დანაშაულის ხასიათი მიიღო, ადმინისტრაციას შეუძლია დახუროს იგი.

მ რ ს ლ ი 35.

საქართველოს რესპუბლიკის მოქალაქეებს უფლება აქვთ მთავრობის წინასწარ წებადაურთველად დაარსონ საპროტესტო და სხვა ყოველგვარი კავშირი, თუ მისი მიზანი კანონით არ არის აკრძალული; კავშირის გაუქმება მხოლოდ სასამართლოს დადგენილებით შეიძლება.

მ რ ს ლ ი 36.

გონებრივი, სავაჭრო და სამეურნეო-სამრეწველო პროფესიის თავისუფალი განვითარება უზრუნველყოფილია რესპუბლიკის კანონებით.

მ რ ს ლ ი 37.

პირადი და კოლექტიური პეტციის უფლება უზრუნველყოფილია.

მ რ ს ლ ი 38.

მუშათა გაფიცვა თავისუფალია.

მ რ ს ლ ი 39.

ორივე სქესის მოქალაქე თანასწორია, როგორც პოლიტიკურ ისე სამოქალაქო, ეკონომიურ და სოციალურ უფლებებით.

მ რ ს ლ ი 40

ქორწინება ემყარება უფლებრივ თანასწორობასა და ნებასყოფლობას: ქორწინების ფორმასა და წესებს კანონი განსაზღვრავს.

ქორწინების გარეშე და ქორწინებაში შობილი უფლებითა და მოვალეობით თანასწორნი არიან. დედას უფლება აქვს იძიოს და დაამტკიცოს, ვინ არის მამა მის მიერ ქორწინების გარეშე შობილისა: აგრეთვე ქორწინების გარეშე შობილს უფლება აქვს იძიოს თავისი მამა.

მ რ ს ლ ი 41.

პოლიტიკური დევნილი რესპუბლიკის ტერიტორიაზე შემოხიზნული, სხვა სახელმწიფოს არ გადაეცემა.

მ რ ს ლ ი 42.

მოქალაქის უფლებათა დარღვევისათვის, როგორც თანამდებობის, ისე კერძო პირი მიეცემა პასუხისგებაში, სისხლის სამართლის კანონების თმნახმად.

მ რ ს ლ ი 43.

ამბოხებისა ან ომის დროს, პარლამენტს უფლება აქვს დროებით შეაჩეროს მთელს რესპუბლიკაში, ან რომელსამე მის ნაწილში იმ უფლებათა გარანტია, რომელიც აღნიშნულია შემდეგ მუხლებში: 19, 22, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 33, და 38, ომის დროს-კი 21 მუხლში აღნიშნული გარანტიაც იმ პირობით, რომ სამხედრო ხამართალში მიცემა შესაძლებელია მხოლოდ მომქმედი ჯაჩის მიერ დაკავებულ ტერიტორიაზე.

თუ პარლამენტი შეკრებილი არ არის, მთავრობას შეუქლია თავის პასუხისმგებლობით შეაჩეროს ზემოაღნიშნულ გარანტიათა მოქმედება, მხოლოდ დაუყოვნებლივ უნდა მოიწვიოს პარლამენტი და თავის დადგენილება წააუდგინოს.

მ რ ს ლ ი 44.

დიდი ეპიდემიის დროს მთავრობას უფლება აქვს შეაჩე-

როს დროებით მე-22, 25, 26 და 30 მუხლში აღნიშნულ უფლებათა გარანტია, რამდენადაც ამას ეპიდემიასთან ბრძოლა მოითხოვს.

მუხლი 45.

კონსტიტუციაში ჩამოთვლილი გარანტია და უფლება არ უარყოფს სხვა გარანტიასა და უფლებას, რომელიც იქ არ არის მოხსენებული. მაგრამ თავისთავად გამომდინარეობს კონსტიტუციის მიერ აღიარებული პრინციპებისაგან.

თავი მეთხუთმეტი

პ ა რ ლ ა მ ე ნ ტ ი

მ თ ხ ლ ი 46.

საქართველოს რესპუბლიკის წარმომადგენლობითი ორგანო არის „საქართველოს პარლამენტი“, რომელიც შედგება საყოველთაო, თანასწორი, პირდაპირი, ფარული და პროპორციული წესისაებრ არჩეულ დეპუტატებისაგან. არჩევნებში მონაწილეობის უფლება აქვს სქესის განურჩევლად ყოველ სრულწლოვანი მოქალაქეს, რომელსაც ოცი წელი შესრულებია.

პარლამენტი აირჩევა სამი წლის ვადით.

მ თ ხ ლ ი 47.

პარლამენტის არჩევნების წესს განსაზღვრავს ცალკე კანონი.

მ თ ხ ლ ი 48.

პარლამენტის წევრი პასუხისმგებლობაში არ მიეცემა იმ ასრისა და შეხედულებისათვის, რომელსაც გამოსთქვამს თავის მოვალეობის ასრულების დროს.

პარლამენტის წევრის პიროვნება ხელშეუხებელია; არ შეიძლება შეპყრობილ ან სამართალში მიცემულ იქნეს იგი, ვიდრე პარლამენტის წევრად ითვლება, თუ თვით პარლამენტმა ამის ნება არ დაართო. გამონაკლისია ისეთი შემთხვევა, როცა დანაშაულის ჩადენაზე მიასწრებენ.

ეს შემთხვევა დაუყოვნებლივ უნდა ეცნობოს პარლამენტს;

შეპყრობილი ან სამართალში მიცემული პარლამენტის წევრი განთავისუფლებულ უნდა იქნეს, თუ პარლამენტი ამას მოითხოვს.

მ უ ს ლ ი 49.

პარლამენტის წევრს უფლება აქვს ჩვენება არ მისცეს იმ ფაქტების გამო, რომელიც მას გაანდევს, როგორც დემუტატს. ეს უფლება არ ეკარგება მაშინაც, როცა დემუტატად აღარ ითვლება.

მ უ ს ლ ი 50.

პარლამენტის წევრებს მიეცემათ კანონით განსაზღვრული გასამრჯელო.

მ უ ს ლ ი 51.

პარლამენტის წევრობისა, მოხლეობისა და პროფესიის შეფუთავებლობის საკითხს განსაზღვრავს კანონი.

მ უ ს ლ ი 52.

ხელმწიფება ეკუთვნის მთელს ერს. პარლამენტი ამ კონსტიტუციის ფარგლებში ახორციელებს ერის ხელმწიფებას.

მ უ ს ლ ი 53.

პარლამენტი გამოსცემს კანონსა, დეკრეტსა და დადგენილებას; მათი გამოქვეყნების წესი ცალკე კანონით იქნება განსაზღვრული.

მ უ ს ლ ი 54.

პარლამენტის უფლებაა:

- ა) კანონმდებლობა;
- ბ) უმაღლესი გამგებლობა რესპუბლიკის ჯარისა და საზოგადოდ ყოველი შეიარაღებული ძალისა;
- გ) ომის გამოცხადება;
- დ) დამტკიცება საზავო, სავაჭრო და ამგვარ ხელშეკრულობისა უცხო სახელმწიფოებთან;
- ე) ამნისტია;
- ვ) ბიუჯეტის დამტკიცება;
- ზ) საშინაო და საგარეო სესხის აღება;

ც) თანამდებობის პირთა არჩევა, კონსტიტუციით ან კანონით მისდა მიკუთვნებული, და

თ) საერთო კონტროლი აღმასრულებელი ხელისუფლებისა.

მ უ ს ლ ი 55.

პარლამენტის სხდომა საჯაროა; მაგრამ პარლამენტს შეუძლია განსაკუთრებული დადგენილებით თავის სხდომა, ან ნაწილი სხდომისა ფარულად გამოაცხადოს.

მ უ ს ლ ი 56.

პარლამენტი თვითონ გაარჩევს თავის წევრთა არჩევნების კანონიერებას და გადასწყვეტს ყოველსავე დავას ამ საგანზე.

მ უ ს ლ ი 57.

პარლამენტი ყოველ საკითხს სწყვეტს ხმის მარტივი უმრავლესობით, თუ რეგლამენტით ან კანონით სხვა წესი არ არის მიღებული.

მ უ ს ლ ი 58.

პარლამენტის გახსნა მხოლოდ მაშინ შეიძლება, თუ დებუტატთა საერთო რიცხვის ნახევარზე მეტი გამოცხადდა.

მ უ ს ლ ი 59.

პარლამენტის წევრთ უფლება აქვთ მთავრობის მიმართ შეკითხვის შეტანისა და კითხვის მიცემისა. წესი შეკითხვის შეტანისა და კითხვის მიცემისა განისაზღვრება კანონით ან რეგლამენტით.

პარლამენტს უფლება აქვს დანიშნოს საგამომძიებლო (საანკეტო) კომისია.

მ უ ს ლ ი 60.

პარლამენტი თვითონ განსაზღვრავს რეგლამენტით თავის მოქმედების წესს.

მ უ ხ ლ ი 61.

პარლამენტი იკრიბება ყოველწლივ ნოემბრის პირველ კვირა დღეს. ახალი პარლამენტის არჩევნები ინიშნება შესაღვაწის, ერთსა და იმავე დროს მთელს რესპუბლიკაში, იმ ვარაუდით, რომ ახლად არჩეული დეპუტატები დაესწინენ პარლამენტს გახსნას.

მ უ ხ ლ ი 62.

პარლამენტის მუშაობის დროებით შეწყვეტა შეიძლება მოხდეს მხოლოდ პარლამენტის გადაწყვეტილებით.

როცა პარლამენტის მუშაობა შეწყვეტილია, მისი მოწვევის უფლება განსაკუთრებულ შემთხვევისათვის აქვს მთავრობას, ან პარლამენტის პრეზიდიუმს.

პარლამენტის შეკრება სავალდებულოა, თუ ამას დეპუტატთა ერთი მეოთხედი მოითხოვს.

მ უ ხ ლ ი 63.

ინიციატივის უფლება ეკუთვნის:

- ა) პარლამენტის ყოველ წევრს, და
- ბ) 5,000 ამომრჩეველს.

მ უ ხ ლ ი 64.

თუ ოცდაათი ათასმა ამომრჩეველმა წერილობით მოითხოვა, პარლამენტი ვალდებულია ახლად მიღებული კანონი სარეფერენდუმით ხალხს წარუდგინოს.

რეფერენდუმის წესს განსაზღვრავს კანონი.

მ უ ხ ლ ი 65.

პარლამენტი ყოველწლივ ირჩევს პრეზიდიუმს.

თავი მხუთი.

აღმასრულებელი სეისთელუმა.

მ ს ლ ი 66.

უმაღლესი მართვე ბის აღმასრულებელი ხელისუფლება ეკუთვნის რესპუბლიკის მთავრობას.

მ რ ს ლ ი 67.

მთავრობას ჰყავს თავმჯდომარე, რომელსაც ირჩევს პარლამენტი ერთი წლის ვადით. ერთი და იგივე პირი შეიძლება არჩეულ იქნეს ზედი ზედ ხოლოჯ ორჯერ.

მ რ ს ლ ი 68.

მთავრობის დანარჩენ წევრებს—მინისტრებს იწვევს მთავრობის თავმჯდომარე რესპუბლიკის იმ მოქალაქეთაგან, რომელთაც პარლამენტის არჩევნებში მონაწილეობის უფლება აქვთ.

მ რ ს ლ ი 69.

მთავრობის წევრს არ შეუძლია იმავე დროს რაიმე სხვა თანამდებობა ეჭიროს, ან რომელსამე პროფესიას მისდევდეს: შეუძლია იყოს მხოლოჯ პარლამენტის წევრი და ადგილობრივი თვითმართველობის ხმოსანი.

მ უ ხ ლ ი 70

მთავრობის თავმჯდომარეს ენიჭება რესპუბლიკის უმაღლესი წარმომადგენლობა; იგი ნიშნავს ელჩებს სხვა სახელმწიფოებში და უცხოეთის ელჩები წარმოიგზავნებიან მასთან.

განსაკუთრებულ გარემოებაში, უკეთუ მთავრობის დადგენილების გამოტანა დაბრკოლებულია თავმჯდომარეს შეუძლია გამოიწვიოს რესპუბლიკის შეიარაღებული ძალა, რაც დაუყოვნებლივ უნდა მოხსენდეს პარლამენტს.

თავმჯდომარე გამოსცემს ბრძანებასა და განკარგულებას კანონის აღსრულებისათვის, მაგრამ უფლება არა აქვს კანონის მოქმედება შეაჩეროს, ან მისი შესრულება დააბრკოლოს.

მთავრობის თავმჯდომარეს უფლება აქვს თავის განკარგულებით დანიშნოს რევიზია მართველობის ამა თუ იმ დარგისა, ადგილის ან მოვლენისა კანონში აღნიშნულ წესისაებრ.

თავმჯდომარეს არა აქვს არავითარი განსაკუთრებული უფლება, იმის გარდა რაც, ამ კონსტიტუციით არის მისდა მიკუთვნებული.

მ უ ხ ლ ი 71.

მთავრობის თავმჯდომარეს ჰყავს შიდადგომე, რომელიც აღსრულებს მის მოვალეობას მთავრობაში.

მ უ ხ ლ ი 72.

მთავრობის საერთო უფლება და მოვალეობაა:

ა) რესპუბლიკის საქმეთა უმაღლესი მართვა-გამგეობა, თანახმად კანონისა;

ბ) თვალ-ყურის დევნა და აღსრულება კონსტიტუციისა და კანონებისა;

გ) წარდგენა პარლამენტის წინაშე თავის კანონპროექტისა, აგრეთვე დასკვნისა იმ კანონპროექტის შესახებ, რომელიც პარლამენტისა ან ხალხის ინიციატივით არის შემოსული;

დ) დაცვა რესპუბლიკის საგარეო ინტერესებისა,

ე) უზრუნველყოფა რესპუბლიკისა გარეშე განსაცდელისაგან და დაცვა მისი დამოუკიდებლობისა;

ვ) ზრუნვა შინაური წესიერებისა და უშიშროების დაცვისათვის.

მოულოდნელ შემთხვევაში, თუ საჭიროებამ მოითხოვა, მთავრობას უფლება აქვს თავის დადგენილებით გამოიყვანოს შეიარაღებული ძალა, ვადით არა უმეტეს 21 დღისა. უკეთეს მეთის ვადით დასჭირდა, პარლამენტისაგან უნდა მიიღოს ნებართვა.

ზ) განაგოს ფინანსები, სქ ას ფული თანახმად კანონისა, და ყოველ წლივ წარუდგინოს პარლამენტს შემოსავლ-გასავლის სავარაუდო აღრიცხვა (ბიუჯეტი);

ც) ანგარიში აქლოს პარლამენტს თავის მოქმედებისა და წელიწადში ერთხელ მაინც წარუდგინოს მოხსენება საქართველოს შინაგან და საგარეო მდგომარეობის შესახებ; წარუდგინოს აგრეთვე განსაკუთრებული მოხსენება, უკეთეს პარლამენტმა მოითხოვა, და

თ) შეასრულოს ყოველივე, რაც კანონს ან პარლამენტს მისთვის დაუვალდება.

მ უ ს ლ ი 73.

რესპუბლიკის დანარჩენ საქმეთა მართვა-გამგეობა განაწილებულია მთავრობის წევრთა შორის. თვითნებური მათგანი დამოუკიდებლად და პარლამენტის წინაშე საკუთარი პასუხისმგებლობით განაგებს მისთვის მინდობილ უწყებას და უნდა გადადგეს, როცა პარლამენტის პარდაპირი დადგენილებით დაპყრავს მის ნდობას.

მინისტრს უფლება აქვს პარლამენტში ხმის მიცემისა მხოლოდ მაშინ, როცა დეპუტატად ირიცხება.

მთავრობის თავმჯდომარე პასუხისმგებელია პარლამენტის წინაშე საერთო პოლიტიკისათვის. ვალდებულია დაეწინააღმდეგოს პარლამენტის დადგენილებას და აასრულოს იგი და ამის მიხედვით, თუ საჭიროა გამოსცვალოს ცალკე მინისტრი ან გარდაქმნას მთელი კაბინეტი.

მ უ ს ლ ი 74.

მთავრობის ყოველ წევრს უფლება აქვს პარლამენტისა და მისი კომისიის სხდომას დაესწროს. თუ მინისტრმა მოითხოვა, პარლამენტი და მისი კომისია ვალდებულია მოუსმინოს. თავის მხრით პარლამენტისა და კომისიის მოთხოვნით მინისტრიც ვალდებულია სხდომაზე გამოცხადდეს და დაახსნა-განმარტება მისცეს.

მ უ ს ლ ი 75.

კონსტიტუციის დარღვევისათვის მთავრობის თავმჯდომარე და მთავრობის წევრები პასუხისმგებელი არიან სასამართლოს წინაშე. მათი პასუხისმგებლობაში მიცემა შეუძლია მხოლოდ პარლამენტს. მათი გასამართლება საერთო წესით სწარმოებს.

თავი მეთექვსმეტი.

ს ა ს ა მ ა რ თ ლ თ

მუხლი 76.

საქართველოს რესპუბლიკის მთელ ტერიტორიაზე არსებობს ერთი უმაღლესი სასამართლო—სენატი, რომელსაც ირჩევს პარლამენტი, სენატი მოვალეა:

- ა) თვალყური ადევნოს კანონის დაცვას, და
- ბ) განაგოს სასამართლო ნაწილი, როგორც საქასაციო სასამართლომ.

მუხლი 77.

სამოქალაქო, სისხლისა და ადმინისტრაციული სამართლის საქმეთა საწარმოებლად არსებობს მუდმივი სასამართლოები.

სასამართლოს ორგანიზაცია, იურისდიქცია და კომპეტენცია განისაზღვრება კანონით.

მუხლი 78.

სასამართლო დამოუკიდებელია და მხოლოდ კანონს ემორჩილება.

მართლმსაჯულება სწარმოებს საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის სახელით.

მუხლი 79.

სასამართლოს არც ერთი განაჩენი არ შეიძლება გაუქმებულ, შეცვლილ, ან შეჩერებულ იქნეს კანონმდებელი, აღმასრულებელი ან ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ.

მუხლი 80.

სასამართლოს სხდომა საჯაროა; მხოლოდ განსაკუთრე-

ბულ შემთხვევაში, როდესაც ამას მოითხოვს ზნეობისა და საზოგადო მშვიდობიანობის დაცვის ინტერესი, სხდომა შეიძლება კარდახურულ იქნეს თვით სასამართლოს დადგენილებით.

მ უ ხ ლ ი 81.

მძიმე სისხლის სამართლის, და აგრეთვე, პოლიტიკურის და ბეჭედიანი დანაშაულისათვის არსებობს ნაფიც მსაჯულთა ინსტიტუტი.

მ უ ხ ლ ი 82.

მოსამართლე აირჩევა ვადით. არჩევის წესი და პირობა, რომელსაც უნდა აკმაყოფილებდეს მსაჯული, კანონით განისაზღვრება.

მ უ ხ ლ ი 83.

არ შეიძლება სასამართლოს წევრის ერთი ადგილიდან მეორეზე გადაყვანა მისი სუბილსის წინააღმდეგ. გარეშე სასამართლოს დადგენილებისა,

თანამდებობიდან მისი დროებით გადაყენება შეიძლება მხოლოდ მაშინ, როცა სამართალში ან გამოძიებაში არის მიცემული.

სრულიად დათხოვნა-კი შეიძლება სასამართლოს განაჩენის ძალით.

თავი მეშვიდე

სასკლმწიფო ფინანსება

მუხლი 84.

არცერთი სახელმწიფო გადასახადი არ შეიძლება დაწესებულ ან აკრეფილ იქნეს, თუ წინასწარ პარლამენტის მიერ არ იქნა დადასტურებული.

შენიშვნა: ადგილობრივი თვითმართელობის გადასახადთა დაწესების უფლებას ცალკე კანონი განსაზღვრავს.

მუხლი 85.

სახელმწიფო გადასახადისაგან ვერავინ ვანთავისუფლდება, თუ არ კანონის ძალით.

მუხლი 86.

თუ არ კანონის ძალით არავითარი პენსია, ჯილდო და საზოგადოთ ხარჯი ან შიქლება გაღებულ იქნეს სახელმწიფო ხაზინიდან.

მუხლი 87.

პარლამენტის ნებადაურთველად არ შეიძლება აღებულ იქნეს სახელმწიფო სესხი და ან რაიმე ფინანსიური ვალდებულება.

მუხლი 88.

სახელმწიფოს ყოველი შემოსავალ-გასავალი ბიუჯეტში უნდა იქნეს აღნიშნული. ბიუჯეტი ყოველწლივ უნდა წარედგინოს პარლამენტს დასამტკიცებლად.

მუხლი 89.

თუ ბიუჯეტის დამტკიცება პარლამენტმა ვერ მოასწრო საანგარიშო წლის დამდეგამდე, მთავრობას უფლება ეძლევა სახელმწიფო ხარჯები ახალი ბიუჯეტის დამტკიცებამდე წინა

წლის ბიუჯეტის მიხედვით დაჰფაროს პარლამენტის ნებაყო-
ვით.

მ უ ხ ლ ი 90.

ხარჯის გადაჯანა ბიუჯეტის ერთი პარაგრაფიდან მეო-
რეში არ შესილება პარლამენტის ნებადაუყოველად.

თაზი 80430.

სახელმწიფო კონტროლი.

მუხლი 91.

სახელმწიფო კონტროლს ექვემდებარება:

- ა) სახელმწიფო ბიუჯეტის სისწორათ ასრულება;
- ბ) სახელმწიფოს ყოველნაირი შემოსავალი და გასავალი;
- გ) მთავრობის და სხვა და სხვა უწყებების ხარჯთაღრიცხვა და ანგარიში, და
- დ) ადგილობრივი თვითმართველობის ფინანსები კანონის თანახმად.

მუხლი 92.

სახელმწიფო კონტროლიორს ირჩევს პარლამენტი. იგი არ ითვლება მინისტრთა კაბინეტის წევრად. მაგრამ აღქმულია მინისტრის უფლებით და პასუხის მგებელია მხოლოდ პარლამენტის წინაშე. იგი ყოველწლიურად ანგარიშს უდგენს პარლამენტს.

მუხლი 93.

კონტროლის ორგანიზაცია და მოქმედების წესი განსაზღვრულია კანონით.

თავი მცხე.

სახელმწიფო თავდაცვა.

მ უ ხ ლ ი 94

ყოველი მოქალაქე რესპუბლიკისა ვალდებულია პირადად მოიხადოს სამხედრო ბეგარა კანონის თანახმად.

მ უ ხ ლ ი 95

სამხედრო ძალთა დანიშნულება არის დაცვა რესპუბლიკისა და მისი ტერიტორიისა.

მ უ ხ ლ ი 96

სამხედრო ბეგარის ვადა და სამხედრო ძალთა ყოველი მოწყობის წესი განისაზღვრება კანონით.

მ უ ხ ლ ი 97

სამხედრო ბეგარის მოსახდელად გასაწვევ ახალგაზრდათა რა აღქნობას ყოველწლივ პარლამენტი ამტკიცებს.

თავი მათე.

ადგილობრივი თვითმმართველობა.

მ უ ს ლ ი 98.

ადგილობრივი თვითმმართველობა არის იმავე დროს ორგანო ადგილობრივი მართველობისა და განაგებს ადგილობრივ გამგეობის კულტურულ განმანათლებელ და სამეურნეო საქმეებს თავის ტერიტორიის ფარგლებში.

მ უ ს ლ ი 99.

ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანიზაცია, უფლება-მოვალეობა და მართვა-გამგეობის წესი განისაზღვრება კანონით.

მ უ ს ლ ი 100.

ადგილობრივ თვითმმართველობას უფლება აქვს გამოსცეს სავალდებულო დადგენილება თანახმად კანონისა.

მ უ ს ლ ი 101.

ადგილობრივი თვითმმართველობა ირჩევა საყოველთაო, პირდაპირი, თანასწორი, ფარული და პროპორციული საარჩევნო წესით.

მ უ ს ლ ი 102.

ადგილობრივ თვითმმართველობის დადგენილება და განკარგულება შეიძლება გაუქმებულ იქნეს მხოლოდ სასამართლოს წესით.

მ უ ს ლ ი 103.

მთავრობის ცენტრალ ორგანოებს უფლება აქვთ შეაჩერონ ადგილობრივი თვითმმართველობის დადგენილება და განკარგულება, თუ იგი წინააღმდეგება კანონს ხოლო ვალდებ

ბულნი არიან საქმე დაუყოვნებლივ სასამართლოს გადასცენ.
წესი და პირობა შეჩერებისა განისაზღვრება კანონით.

შ რ ს ლ ი 104.

ადგილობრივი თვითმართველობა მართვა-გამგეობის საქ-
მეში ემორჩილება მთავრობის ცენტრალ ორგანოებს.

შ რ ს ლ ი 105.

იმ საგნებს, რომლი შესახებაც ადგილობრივი თვითმარ-
თველობის დადგენილება დამტკიცებულ უნდა იქნეს ცენტ-
რალ ხელისუფლების მიერ, განსაზღვრავს კანონი.

შ რ ს ლ ი 106.

ადგილობრივ თვითმართველობას ენიჭება საბიუჯეტო
უფლება, ცალკე კანონით განსაზღვრული.

თავი მეთერთმეტი.

ავტონომიური მმართველობა.

მ უ ხ ლ ი 107.

საქართველოს რესპუბლიკის განუყოფელ ნაწილებს-აფა-
ზეთს სოხუმის ოლქი, სამუსლიმანო საქართველოს (ბათუმის
მხარე) და ზაქათალას ზაქათალის ოლქი, ენიჭებათ ადგილო-
ბრივ საქმეებში ავტონომიური მმართველობა.

მ უ ხ ლ ი 108.

წინა მუხლში მოხსენებულ ავტონომიურ მმართველობა-
თა დებულებანი შემუშავებულ იქნება ცალკე კანონით.

თარი მართობა

სწავლა-განათლება და სკოლა.

მუხლი 109

ხელოვნება, მეცნიერება და მათი სწავლება თავისუფალია; სახელმწიფოს მოვალეობაა მფარველობა გაუწიოს და ხელი შეუწყოს მათ განვითარებას.

მუხლი 110

პირველდაწყებითი სწავლა საყოველთაოა. უსასყიდლო და სავალდებულოა. საზოგადო სკოლების სისტემა ერთს ორგანიულ მთლიანობას წარმოადგენს, სადაც პირველდაწყებითი სკოლა საფუძველია საშუალო და უმაღლესი სკოლისა.

სწავლა-განათლება ყველა საფეხურის სკოლებში საეროა.

მუხლი 111.

სახელმწიფო მიზნით ისახავს: პირველდაწყებით სკოლაში უღარიბეს ბავშვებს საზრდო, ჩასაცმელ-დასახური და სასწავლო ნივთები უფასოდ მიეცეს. ამ მიზნის გასახორციელებლად სახელმწიფო და ადგილობრივი თვითმართველობანი თავის შემოსავლის ერთ ნაწილს გადასდებენ ყოველ წლიურად.

მუხლი 112.

ყველა თაოსნობით დაარსებული სკოლა ემორჩილება საერთო სასკოლო კანონს.

თავი მცამეტი.

სტალი-კონსტიტუციური უფლებანი.

მუხლი 113.

რესპუბლიკა ზრუნავს თავის მოქალაქეთა ღირსეული აღსებობისათვის.

მუხლი 114.

საკუთრების იძულებითი ჩამორთმევა ან კერძო ინიციატივის შეზღუდვა შეიძლება მხოლოდ სახელმწიფოებრივი, საზოგადოებრივი და კულტურული საქიროებისათვის ცალკე კანონში განსაზღვრული წესით. ჩამორთმეულ ქონებაში მიეცემა სათანადო საფასური თუ კანონში სხვა გვარად არ არის განსაზღვრული.

მუხლი 115

რესპუბლიკას აქვს საკუთარი სააღებ-მიმცემო და სამრეწველო მეურნეობა, რომლის გაფართოვება და ერთი მთლიანი საზოგადოებრივი მეურნეობის შექმნა მისი მთავარი მიზანია.

რესპუბლიკა ხელს უწყობს ადგილობრივ თვითმართვლობის ორგანოთა ასეთსავე მეურნეობის გაფართოვებას და გააღვირებას.

რესპუბლიკას შეუქლია კანონმდებლობის გზით გაისაზოგადოს ის სავაჭრო-სამრეწველო და სასოფლო სამეურნეო დარგი და წარმოება, რომელიც ამისთვის გამოსადეგია.

მუხლი 116

წერილი მუარეობლის—სოფლის მეურნის, ხელოსანის, შინამრეწველს—შრამის ნაყოფის დაცვა კერძო პირთა ექსპლოატაციისაგან სახელმწიფოს განსაკუთრებული საზრუნავი საგანია.

რესპუბლიკის განსაკუთრებული საზრუნავია აგრეთვე სოფლის მეურნეობის აყვავება; მიწის დამუშავება და გამო-

ყენება შეადგენს მიწის მფლობელის მოვალეობას საზოგადოების წინაშე.

მ უ ხ ლ ი 117.

შრომა საფუძველია რესპუბლიკის არსებობისა და მისი უზრუნველყოფა რესპუბლიკის განსაკუთრებული მოვალეობაა.

მ უ ხ ლ ი 118.

რესპუბლიკის კანონმდებლობით ადგილობრივ თვითმართვლობას ევალება დააარსოს შრომის ბიჯა, საშუაველო კანტორა და სხვა ამგვარი დაწესებულება, რომელიც აღწესნავს უმუშევართ და შუამავლობას გაუწევს სამუშაოს შივნაში. ასეთ დაწესებულებების ხელმძღვანელ ორგანოში მუშათა ქავშირის წარმომაღვენელთა რიცხვი ნახევარზე ნაკლები არ უნდა იყოს.

მ უ ხ ლ ი 119

უმუშევრად დარჩენილ მოქალაქეს მიეკება დახმარება სამუშაოს აღმოჩენით ან დაზღვევის სახით.

მ უ ხ ლ ი 120

მოხუცებულობით, დაავადებით თუ სხვა მიზეზით შრომის უნარს მოკლებული მოქალაქე, რომლისთვისაც ზრუნვა კანონით ან ჩვეულებით დავალებული არა აქვს შემკვიდრეს, მზრუნველს, ნაწარმოებელს ან სხვა კერძოსა თუ საზოგადოებრივ დაწესებულებას, და რომელსაც არსებობის სახსარი არ მოეპოვება, მიიღებს დახმარებას სახელმწიფო ხაზინიდან დაზღვევით ან სხვა სახით. ასევე დაეხმარება ხაზინა, უკეთუ შემკვიდრეს ან მზრუნველს შრომის უნარდაკარგულის რჩენა არ შეუძლია.

მ უ ხ ლ ი 121.

დაქრავებული მუშა, რომელიც მოხუცებულობით, დაშვებით ან სხვა მიზეზით დაკარგავს სავსებით ან ნაწილობრივ შრომის უნარს, მიიღებს დახმარებას დაზღვევის სახით თავის ხელფასის კვალობაზე. დასაზღვევი თანხა უნდა შესდგეს დამქრავებელზე შეწერილ საგანგებო გადასახადისაგან.

მუხლი 122.

გარდა საგანგებო ან ამ მიზნით შეუწილი გადასახადისა ზემოაღნიშნულ მოვალეობათა ასასრულებლათ რესპუბლიკის შემოსავლიდან უნდა გადაიდოს ყოველ წლიურად განსაზღვრული ნაწილი.

მუხლი 123

ნორმალი სამუშაო დრო დაქირავებულთათვის არ უნდა აღემატებოდეს კვირაში 48 საათს; ამასთანავე კვირაში ერთხელ მუშა უნდა ისვენებდეს განუწყვეტლივ 42 საათს. გამონაკლისს სამუშაო დროის შესახებ განსაზღვრავს კანონი.

სასოფლო მეურნეობასა და სხვა სასეზონო წარმოებაში სამუშაო დროის შეფარდება განსაკუთრებულ პირობებთან განისაზღვრება კანონით.

მუხლი 124

წარმოებაში 16 წლამდის ყმაჭვილის შრომა აკრძალულია; 16—18 წლის მოზარდთათვის სამუშაო დრო განისაზღვრება 5 საათით დღეში; მოზარდთა და საზოგადოთქალთათვის ღამით მუშაობა აკრძალულია.

მუხლი 125

რესპუბლიკის საზრუნავი საანია განსაზღვროს მინიმუმი ხელფასი და შრომის ნორმალი პარობანი წარმოებაში. არსდება შრომის ინსპექცია და სანიტარული ზედამხედველობა, რომელიც დამოუკიდებელი უნდა იყოს დამქირავებელთაგან.

მუხლი 126.

განსაკუთრებული კანონი დაიცავს ქალთა შრომას წარმოებაში. აკრძალულია ქალის მუშაობა დედობისათვის მანერ წარმოებაში; მუშა ქალი მშობიარობის დროს არა ნაკლებ ორი თვისა თავისუფალია მუშაობისაგან ჯავაგირის მოსპობლად; დამქირავებელს ევალება ძუძუმწოვარ ბავშვთა მოსაყვლად შესაფერ გარემოებაში ამყოფოს მუშა ქალები.

მუხლი 127

შრომის დამცველ კანონების და რევეკისათვის დამნაშავენი პასუხს აგებენ სისხლის სამართლის წესით.

მუხლი 128

რესპუბლიკას და ადგილობრივ მმართველობას ევალება დედობის და ბავშვების დაცვისათვის მზრუნველობა.

თავი მეთოთხმეტი.

ერთვრულ უმცირესობათა უფლებანი.

მ უ ს ლ ი 129.

არ შეიძლება შეიზღუდოს საქართველოს რესპუბლიკის ბოძელიმე ეროვნული უმცირესობის თავისუფალი სოციალ-ეკონომიური და კულტურული განვითარება, განსაკუთრებით მისი დედა-ენით სწავლა-აღზრდა და ეროვნულ-კულტურულ საქმეთა შინაური სარტყა-გამგეობა.

ყველას აქვს უფლება სწეროს, ჰბეჭდოს და ილაპარაკოს დედა-ენაზე.

მ უ ს ლ ი 130.

ეროვნულ უმცირესობისაგან შემდგარი ადგილობრივ თვითმართველობის ერთეულებს (თემი, ერობა, ქალაქი) უფლება აქვთ შეერთდნენ და დააარსონ ეროვნული კავშირი თავის კულტურულ-განმანათლებელი საქმეების უკეთ მოსაწყობად და გასაძლოად კონსტიტუციისა და კანონის ფარგალში.

ეროვნულ უმცირესობას, რომელსაც ასეთი თვითმართველობის ორგანოები არ მოეპოვება, შეუძლია ამის გარეშეც შეადგინოს ეროვნული კავშირი ამ მუხლში აღნიშნული უფლებითა და კომპეტენციით.

ეროვნულ კავშირში შესვლა ხდება სალაპარაკო ენის მიხედვით.

ეროვნულ უმცირესობათა კულტურულ-განმანათლებელ საქიროებათა დასაკმაყოფილებლად სახელმწიფო და თვითმართველობათა ბიუჯეტიდან გადაიდება ფინანსიური საშვალეები პროპორციულად მცხოვრებთა რაოდენობისა.

მ უ ს ლ ი 131.

არ შეიძლება შეიზღუდოს ვისიმე პოლიტიკური და მოქალაქობრივი უფლება ეროვნულ კავშირში მონაწილეობისათვის.

შ რ ს ლ ი 132.

ყოველ ეროვნულ კავშირს შეუქლია აღიარას და დაიცვას სასამართლოს წინაშე ის საქმე, რომელიც ეხება კონსტიტუციითა და კანონით მინიჭებულ ეროვნულ უმცირესობის უფლებების დარღვევას.

შ რ ს ლ ი 133.

საქართველოს რესპუბლიკის ყოველ მოქალაქეს თანასწორი უფლება აქვს მიიღოს სახელმწიფო, სამოქალაქო, სამხედრო და საქალაქო თუ საეროზო სამსახური.

შ რ ს ლ ი 134.

ეროვნულად ნაწიევი ადგილობრივი მმართველობა ვალდებულია სწავლა-განათლებისათვის გადადებული თანხით დააარსოს საქაო რიცხვიკსკოლების და კულტურულ-განმანათლებელ დაწესებულებებისა მოქალაქეთა ეროვნულ შედგენილობის პროპორციის მიხედვით.

შ რ ს ლ ი 135.

ეროვნულ უმცირესობის სკოლაში სწავლება სწარმოებს ბავშვის ალაპარაკო ენაზე.

შ რ ს ლ ი 136.

ადგილობრივ მმართველობის ფარგლებში, სადაც ერთი რომელიმე ეროვნული უმცირესობა აღემატება ყველა მოქალაქეთა 20%-ს, ამ ეროვნულ უმცირესობის მოთხოვნით მსჯელობა და საქმის წარმოება, სახელმწიფო და საზოგადოებრივ დაწესებულებაში შემოღებულ უნდა იქნეს სახელმწიფო ენასთან ერთად მის დედა-ენაზედაც.

შ რ ს ლ ი 137.

არა ქართველ დებუტატს, რომელმაც სახელმწიფო ენა საკმაოდ არ იცის, შეუძლია პარლამენტში სიტყვა წარმოთქვას დედა-ენით, რომლის სწორ თარგმანს წინასწარ წარუდგენს პარლამენტის პრეზიდიუმს.

დაწერილებით წესს განსაზღვრავს კანონი.

თავი მათხოვრები

ს ა ს ო ლ მ წ ი ა თ მ თ ხ ო ლ ო ნ ი

მ თ ს ლ ი 138

საქართველოს მოქალაქე შეიძლება მიღებულ იქნეს ყოველ თანამდებობაზე, თუ კანონის მოთხოვნებს აკმაყოფილებს.

მ თ ს ლ ი 139.

მოხელე ან თანამდებობის პირი შეიძლება გადაყენებულ ან დისციპლინარულ წესით დასჯილ იქნეს იმ დაწესებულების ან უფროსის განკარგულებით, ვისგანაც იყო მიღებული; ხოლო სამსახურად სრულიად დათხოვნის წესს განსაზღვრავს კანონი.

მ თ ს ლ ი 140.

თვითეული მოხელეს აქვს უფლება პენსიის მიღებისა. მოხელისა და მისი ოჯახის წევრთა მიერ პენსიის მიღების პირობას განსაზღვრავს კანონი.

მ თ ს ლ ი 141.

თვითეული მოხელე პასუხისმგებელია სასამართლოს წინაშე საერთო წესისაებრ.

მოქალაქეს უფლება აქვს პასუხისმგებლობაში მისცეს ყოველი მოხელე საზოგადო წესით მისი დანაშაულისათვის.

მოქალაქეს უფლება აქვს მოსთხოვოს მოხელის უკანონო მოქმედებით მიყენებულა ზარალის ანაზღაურება სახელმწიფოს. ანაზღაურების წესი და პირობა განისაზღვრება კანონით.

თავი მეთექვსმეტი.

ს ა ხ ე ლ მ წ ი ფ თ და ე კ ლ ე ს ი ა.

მ ე ს ლ ი 142

სახელმწიფო და ეკლესია განცალკევებულნი და დამოუკიდებელნი არიან.

მ ე ს ლ ი 143.

არც ერთ სარწმუნოებას არა აქვს უპირატესობა.

მ ე ს ლ ი 144.

ხარჯის გაღება სახელმწიფოს ხაზინიდან და ადგილობრივ თვითმართველობათა თანხიდან სარწმუნოებრივ საქმეთა საჭიროებისათვის აკრძალულია.

თავი მეჩვიდმეტი

კონსტიტუციის საზოგადოებრივი გადასინჯვის

შედეგად 145.

კონსტიტუციის საზოგადოებრივი გადასინჯვის ინიციატივის უფლება აქვს:

- ა) პარლამენტის წევრთა ნახევრის არა ნაკლებსა, და
- ბ) 50.000 ამომრჩეველსა.

შედეგად 146.

წინადადება კონსტიტუციის საზოგადოებრივი გადასინჯვისა პარლამენტის დღიურ წესრიგში დაისმის განსახილველად არა უადრეს ექვსი თვისა შეტანის დღიდან.

შედეგად 147.

კონსტიტუციის საზოგადოებრივი გადასინჯვის პროექტი მიღებულ უნდა იქნეს პარლამენტის ყველა წევრთა ორი მესამედის უმრავლესობით. იგი ძალაში შედის მხოლოდ ხალხის უმრავლესობის მიერ დადასტურების შემდეგ.

შედეგად 148.

საქართველოს დემოკრატიულ რესპუბლიკის მარაგამგეობის ფორმის გაუქმება არ შეიძლება გახდეს კონსტიტუციის გადასინჯვის წინადადების საგნად.

შედეგად 149.

პირველ პარლამენტის შეკრებამდე მის მაგეფობას გასწევს დამფუძნებელი კრება.

პირველი პარლამენტი შეკრებამდე მის მაგეფობას გასწევს დამფუძნებელი კრება.

საქართველოს
დემოკრატიული რესპუბლიკის
1921 წლის კონსტიტუცია
(ფრანგულ ენაზე)

THE 1921 CONSTITUTION
OF THE DEMOCRATIC REPUBLIC
OF GEORGIA (FRENCH)

RÉPUBLIQUE DE GÉORGIE

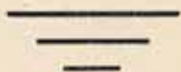

Constitution
DE LA
République de Géorgie

ÉDITION DE LA PRÉSIDENTE DE L'ASSEMBLÉE
CONSTITUANTE DE LA RÉPUBLIQUE GÉORGIENNE

Constitution de la Géorgie

PARIS
ÉDITION DE LA PRÉSIDENTE DE L'ASSEMBLÉE
CONSTITUANTE DE LA RÉPUBLIQUE GÉORGIENNE

—
1922

Ci-dessous sont publiés deux documents constituant des lois fondamentales de la République Géorgienne : l'Acte d'Indépendance de la Géorgie et sa Constitution.

L'Acte d'Indépendance a été proclamé par le Conseil National géorgien, à Tiflis, le 26 mai 1918 et a été confirmé intégralement par l'Assemblée Constituante de Géorgie — élue au suffrage direct, égal, universel, secret et proportionnel des citoyens des deux sexes — à sa première séance du 12 mars 1919.

A la même séance, l'Assemblée Constituante a confié à une commission le soin d'élaborer le projet de la Constitution de la République, donnant une forme juridique à l'organisation politique qui existait déjà, de fait, dans les institutions et la pratique constitutionnelle suivie en Géorgie. Cette commission a achevé son travail vers la fin de 1920.

Le texte définitif de la Constitution a été voté par l'Assemblée Constituante le 22 février 1921, alors que la République était déjà attaquée par les armées de la Russie des Soviets.

Paris, Février 1922.

L'Assemblée Constituante de Géorgie, élue au suffrage direct, égal, universel, secret et proportionnel des citoyens des deux sexes, déclare, à sa première séance du 12 mars 1919, devant le monde et l'histoire, qu'elle adopte intégralement et confirme l'acte d'indépendance de la Géorgie, proclamé par le Conseil National Géorgien, à Tiflis, le 26 mai 1918, à 5 h. 10 de l'après-midi, ainsi conçu :

ACTE D'INDÉPENDANCE DE LA GÉORGIE

Pendant plusieurs siècles, la Géorgie a existé comme Etat libre et indépendant.

A la fin du XVIIIe siècle, pressée de tous côtés par des ennemis, la Géorgie s'allia volontairement à la Russie, à condition que la Russie s'engageât à défendre la Géorgie contre ses ennemis extérieurs.

Les événements de la Grande Révolution Russe ont créé une situation intérieure telle que le front de guerre s'est effondré entièrement et que la Transcaucasie a été évacuée par les armées russes.

Abandonnées à leurs propres forces, la Géorgie et avec elle, la Transcaucasie ont pris entre leurs mains le soin et la direction de leurs propres affaires et se sont donné des organes gouvernementaux appropriés. Mais la pression des forces extérieures a amené la dissolution des liens qui unissaient les peuples de la Transcaucasie et l'unité politique de celle-ci s'est effondrée.

La situation présente de la nation géorgienne commande impérieusement à la Géorgie d'avoir sa propre organisation d'Etat, en vue de prévenir, par ce moyen, la conquête du pays par les forces extérieures et de créer des bases solides pour son développement indépendant.

En conséquence, le Conseil National Géorgien, élu par l'Assemblée Nationale, le 22 novembre 1917, déclare :

1. La nation géorgienne rentre en possession de tous ses droits ; la Géorgie est un Etat indépendant qui jouit de tous les droits de la souveraineté.

2. La forme de l'organisation politique de la Géorgie indépendante est la République Démocratique.

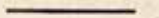
3. En cas de conflits internationaux, la Géorgie reste perpétuellement Etat neutre.

4. La République Démocratique Géorgienne désire avoir des relations amicales avec tous les membres de la communauté internationale et, en particulier, avec les Etats et les peuples voisins.

5. La République Démocratique Géorgienne garantit, dans les limites de son territoire, tous les droits civils et politiques, à tous les citoyens également, sans distinction de nationalité, de croyance, d'état social ou de sexe.

6. La République Démocratique Géorgienne ouvre à toutes les nationalités habitant son territoire un champ libre à leur développement.

7. Jusqu'à la convocation de l'Assemblée Constituante, les affaires publiques de toute la Géorgie sont gérées par le Conseil National, avec adjonction des représentants des minorités ethniques, et par le gouvernement provisoire, responsable devant le Conseil National.

Constitution de la Géorgie

adoptée par l'Assemblée Constituante le 22 février 1921.

CHAPITRE PREMIER

Bases générales.

ARTICLE PREMIER.

La Géorgie est un État libre, indépendant et indivisible. La forme permanente et immuable de sa constitution politique est la République démocratique.

ARTICLE 2.

La capitale de la Géorgie est Tiflis.

ARTICLE 3.

La langue officielle de la République est le géorgien.

ARTICLE 4.

Le drapeau de la République Géorgienne est de couleur cramoisie (teinte cornouille), avec une bande noire et une bande blanche.

Le sceau de la République Géorgienne est à l'effigie de Georges-le-Blanc, à cheval, surmontée de sept astres.

ARTICLE 5.

Les lois et les décrets n'entrent en vigueur qu'après leur publication régulière.

ARTICLE 6.

Le territoire d'État ne peut être ni cédé, ni divisé, ni vendu. L'agrandissement du territoire ou la rectification des frontières contestées n'est possible qu'en vertu d'une loi.

ARTICLE 7.

La division administrative et la fixation ou le changement des limites des unités autonomes ne se font que par voie législative.

ARTICLE 8.

La Constitution est la loi suprême de l'État. Aucune loi, aucun décret, aucune ordonnance ou décision, qui serait en contradiction avec les principes et l'esprit de la Constitution ne peut être promulgué.

Tous les pouvoirs de l'État sont tenus d'exécuter la Constitution et d'appliquer ses principes, tant dans le domaine législatif que dans celui de l'administration.

ARTICLE 9.

Les lois et décrets antérieurs à la Constitution demeurent en vigueur, s'ils ne sont pas en contradiction avec la Constitution et ses principes.

ARTICLE 10.

La présente Constitution reste en vigueur d'une manière permanente et ininterrompue, sauf le cas prévu dans la Constitution elle-même.

ARTICLE 11.

Après l'adoption de la Constitution, l'Assemblée constituante la publie avec les signatures de ses membres.

CHAPITRE II**De l'indigénat.**

ARTICLE 12.

La nationalité géorgienne s'acquiert par voie de naissance, de mariage et de naturalisation.

ARTICLE 13.

Un citoyen géorgien ne peut être en même temps citoyen d'un autre État.

ARTICLE 14.

Un citoyen géorgien ne peut renoncer à la nationalité géorgienne qu'après avoir satisfait à toutes ses obligations envers l'État.

ARTICLE 15.

Les conditions détaillées de l'acquisition et de la perte de l'indigénat sont déterminées par la loi.

CHAPITRE III

Droits du citoyen.

ARTICLE 16.

Tous les citoyens sont égaux devant la loi.

ARTICLE 17.

Il n'existe pas de distinction d'ordres.

ARTICLE 18.

Aucun titre, sauf les grades universitaires, ne peut être conféré.

Les décorations sont abolies, des signes distinctifs peuvent être accordés pour faits de guerre.

ARTICLE 19.

La peine capitale est abolie.

ARTICLE 20.

Nul ne peut être condamné que par la voie judiciaire, sauf l'exception des peines disciplinaires prévues par la loi.

ARTICLE 21.

Tous les citoyens sont jugés d'après la même procédure.

ARTICLE 22.

Toute personne jouit de l'inviolabilité individuelle. Nul ne peut être arrêté, ni privé d'autre façon de sa liberté, ni soumis à une perquisition, que sur mandat motivé du tribunal ou de l'organe d'instruction.

ARTICLE 23.

L'administration ne peut procéder, de son propre chef, à une arrestation que dans les cas suivants :

a) Lorsque le coupable est surpris en flagrant délit ;

b) Lorsque le coupable est désigné sur le lieu du forfait, par la victime ou par un témoin ;

c) Lorsque quelque objet, établissant la culpabilité de l'inculpé, est trouvé sur l'inculpé ou lorsque des signes ou traces incontestables du forfait sont découverts sur sa personne ou à son domicile.

ARTICLE 24.

L'arrestation des coupables par des particuliers est licite, si ces derniers les surprennent en flagrant délit et qu'il y ait lieu d'appréhender leur évasion avant l'arrivée des agents de la force publique.

ARTICLE 25.

Toute personne arrêtée sur l'ordre d'organes judiciaires ou administratifs doit être traduite devant le tribunal le plus proche, dans les 24 heures ; si le tribunal est trop éloigné pour qu'il soit possible d'y traduire le prévenu dans ce laps de temps, ce délai peut être prolongé suivant les circonstances, sans toutefois dépasser 48 heures.

ARTICLE 26.

Le tribunal est tenu de procéder immédiatement, et en tout cas pas plus tard que dans les 24 heures, à l'interrogatoire du prévenu ; après quoi il doit statuer par un ordre écrit, soit sur sa détention ultérieure, soit sur son élargissement immédiat.

ARTICLE 27.

Les autorités judiciaires sont tenues, au cas où il leur revient que quelqu'un a été arrêté en violation des règles ci-dessus mentionnées, de procéder sans délai à l'instruction du cas et de donner l'ordre, soit de libérer immédiatement le détenu, soit de le maintenir en état d'arrestation.

ARTICLE 28.

Le domicile de tout citoyen est inviolable et les perquisitions n'y sont autorisées que dans les cas prévus par la loi.

ARTICLE 29.

La correspondance privée est inviolable ; elle ne peut être saisie et examinée qu'en vertu d'un arrêt du tribunal.

ARTICLE 30.

Tout citoyen jouit de la liberté de circulation et d'élection de domicile ; aucune restriction à cette liberté ne peut être apportée que par arrêt d'un tribunal.

ARTICLE 31.

Tout citoyen jouit d'une pleine liberté de conscience. Il ne peut être persécuté, ni voir de restrictions apportées à ses droits politiques ou civils, du fait de sa religion ou de ses convictions. Chacun a le droit de professer la religion de son choix, de changer de religion ou de n'en professer aucune.

Nul n'a le droit de se soustraire à ses obligations civiles et politiques en invoquant sa religion ou ses convictions, sauf les cas prévus par la loi.

Les actes de caractère religieux ne modifient en rien les droits civils ni la situation de personne.

ARTICLE 32.

Tout citoyen a le droit d'exprimer son opinion et de la propager par la parole, par la presse ou par d'autres moyens sans l'autorisation préalable du Gouvernement. Il n'est responsable, pour tout délit commis dans ces cas, que devant la Justice.

ARTICLE 33.

Les citoyens de la République Géorgienne ont le droit, sans la permission des autorités, de tenir des réunions publiques, sans armes, dans un local aussi bien qu'en plein air.

ARTICLE 34.

L'administration a le droit de fermer une réunion si celle-ci devient délictueuse.

ARTICLE 35.

Les citoyens de la République Géorgienne ont le droit de fonder des associations professionnelles et de toute autre nature sans l'autorisation préalable du Gouvernement, à condition que leur but ne soit pas interdit par la loi ; la dissolution d'une association n'est possible qu'en vertu de la décision d'un tribunal.

ARTICLE 36.

Le développement libre des professions intellectuelles, com-

merciales, industrielles et agricoles est assuré suivant les lois de la République.

ARTICLE 37.

Le droit de pétition, individuelle ou collective, est assuré.

ARTICLE 38.

Les ouvriers jouissent du droit de grève.

ARTICLE 39.

Les citoyens des deux sexes jouissent de l'égalité des droits politiques, civils, économiques et de famille.

ARTICLE 40.

Le mariage est basé sur l'égalité des droits et sur le consentement mutuel des époux. La forme et les règles du mariage sont déterminées par la loi.

Les enfants nés du mariage ou hors du mariage ont des droits et des devoirs égaux. La mère a le droit de rechercher et de prouver la paternité de son enfant naturel par la voie judiciaire ; cet enfant a également le droit de recherche de paternité.

ARTICLE 41.

Nul fugitif politique, réfugié sur le territoire de la République, ne peut être extradé.

ARTICLE 42.

Tous fonctionnaires et particuliers coupables d'infraction aux dispositions des lois ci-dessus, visant les droits des citoyens, seront poursuivis judiciairement, conformément au code pénal.

ARTICLE 43.

En cas de sédition à l'intérieur du pays, ou en cas de guerre, le Parlement a le droit de suspendre temporairement, dans toute la République ou sur certaines parties du territoire, les garanties constitutionnelles contenues dans les articles: 19, 22, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 33 et 38 ; en cas de guerre, peut être également suspendue la garantie prévue à l'article 21, à condition que l'accusé ne soit justiciable d'un conseil de guerre que dans la zone des armées.

Hors des sessions du Parlement, le Gouvernement a le droit, sous sa propre responsabilité, de suspendre les garanties cons-

titutionnelles ci-dessus mentionnées, mais il est tenu, dans ce cas, de convoquer immédiatement le Parlement et de lui soumettre sa décision.

ARTICLE 44.

En cas d'épidémie grave, le Gouvernement a le droit de suspendre temporairement les garanties constitutionnelles établies dans les articles 22, 25, 26 et 30, en tant que cette mesure est rendue nécessaire par la lutte contre l'épidémie.

ARTICLE 45.

Les droits et garanties énumérés dans la Constitution ne sont pas exclusifs d'autres droits et garanties qui, tout en n'y étant pas formulés, découlent néanmoins naturellement des principes établis par la Constitution.

CHAPITRE IV

Parlement.

ARTICLE 46.

L'organe représentatif de la République Géorgienne est le Parlement de Géorgie, composé des députés élus au suffrage universel, égal, direct, secret et proportionnel. Tout citoyen, sans distinction de sexe, jouissant de tous ses droits et ayant 20 ans révolus, a le droit de participer aux élections.

Le Parlement est élu pour trois ans.

ARTICLE 47.

Les règles des élections législatives sont fixées par une loi spéciale.

ARTICLE 48.

Les membres du Parlement ne sont pas responsables pour les opinions émises par eux durant l'accomplissement de leur mandat.

La personne d'un membre du Parlement est inviolable, il ne peut être arrêté, ni traduit en justice sans l'assentiment du Parlement. Exception est faite pour le cas de flagrant délit ; elle doit immédiatement être portée à la connaissance du Parlement. Le membre du Parlement arrêté ou traduit en justice doit être mis en liberté si le Parlement l'exige.

ARTICLE 49.

Les membres du Parlement peuvent se refuser à témoigner sur les faits qu'on leur a confiés en leur qualité de députés.

Ce droit peut être invoqué même après l'expiration de leur mandat.

ARTICLE 50.

Les membres du Parlement reçoivent une indemnité déterminée par la loi.

ARTICLE 51.

Les cas d'incompatibilité entre le mandat de député et l'exercice d'une fonction ou d'une profession quelconque seront déterminés par la loi.

ARTICLE 52.

La souveraineté appartient à la nation entière. Le Parlement exerce cette souveraineté dans les limites fixées par la Constitution.

ARTICLE 53.

Le Parlement vote les lois, décrets et décisions ; le mode de leur publication sera déterminé par une loi spéciale.

ARTICLE 54.

Les attributions du Parlement sont les suivantes :

- a) Législation ;
- b) Direction suprême de l'armée de la République et en général de toutes les forces armées ;
- c) Déclaration de la guerre ;
- d) Ratification des traités de paix, de commerce ou autres avec les Puissances étrangères ;
- e) Droit d'amnistie ;
- f) Établissement du budget ;
- g) Droit d'émission des emprunts intérieurs et extérieurs ;
- h) Nomination des fonctionnaires, prévue par la Constitution ou par la loi ;
- i) Contrôle général du pouvoir exécutif.

ARTICLE 55.

Les séances du Parlement sont publiques, mais le Parlement a le droit de tenir à huis-clos, par décision spéciale, des séances entières ou partielles.

ARTICLE 56.

Le Parlement discute lui-même la validité de l'élection de ses membres et tranche toutes les questions litigieuses y relatives.

ARTICLE 57.

Toutes les décisions du Parlement sont prises à la majorité

simple des voix, à moins qu'un autre mode n'ait été adopté en conformité de la loi ou du règlement.

ARTICLE 58.

L'ouverture des séances parlementaires exige la présence de plus de la moitié du nombre total des députés.

ARTICLE 59.

Le Parlement a le droit d'interpeller le Gouvernement et de lui poser des questions. Les interpellations et questions sont soumises à des règles déterminées par la loi ou par le règlement.

Le Parlement a le droit de nommer des commissions d'enquête.

ARTICLE 60.

Le Parlement fixe lui-même, par un règlement, la procédure de ses délibérations.

ARTICLE 61.

Les sessions annuelles du Parlement commencent le premier dimanche du mois de novembre. Les élections pour le renouvellement du Parlement s'effectuent en automne, simultanément dans toute la République, et en temps utile pour permettre aux nouveaux élus d'assister à l'ouverture du Parlement.

ARTICLE 62.

Les travaux du Parlement ne peuvent être suspendus que par lui-même.

Durant les interruptions de travaux du Parlement, le droit de convoquer ce dernier, dans des cas extraordinaires, appartient au Gouvernement ou au Bureau du Parlement.

La réunion du Parlement est obligatoire si le quart du nombre des députés l'exige.

ARTICLE 63.

Le droit d'initiative appartient :

- a) A tout membre du Parlement ;
- b) A tout groupe de 5.000 électeurs.

ARTICLE 64.

Le Parlement est tenu de soumettre toute loi nouvellement votée au referendum populaire, si 30.000 électeurs l'exigent par écrit.

Les règles du referendum sont déterminées par la loi.

ARTICLE 65.

Le Parlement élit annuellement son Bureau.

CHAPITRE V**Pouvoir exécutif.**

ARTICLE 66.

Le pouvoir exécutif appartient au Gouvernement de la République.

ARTICLE 67.

Le Président du Gouvernement est élu par le Parlement pour une durée d'un an. Le même Président ne peut être réélu plus d'une fois de suite.

ARTICLE 68.

Les autres ministres, membres du Gouvernement, sont appelés au pouvoir par le Président, qui les choisit parmi les citoyens ayant le droit de participer aux élections parlementaires.

ARTICLE 69.

Les membres du Gouvernement n'ont le droit d'exercer aucune autre fonction ni profession. Ils ne peuvent être que membres du Parlement, ou des Conseils de Self-Government.

ARTICLE 70.

Le Président du Gouvernement est le représentant suprême de la République. Il nomme les représentants de la Géorgie auprès des Puissances étrangères et c'est auprès de lui que sont accrédités les représentants de ces Puissances.

En l'absence d'une décision du Gouvernement, qui se trouverait empêché, le Président peut, à titre exceptionnel, recourir à la force armée de la République, mais il en informe immédiatement le Parlement.

Les ordonnances d'exécution des lois et les règlements y relatifs émanent du Président du Gouvernement, lequel n'a toutefois pas le droit d'arrêter l'action de la loi ou d'en entraver l'exécution.

Le Président du Gouvernement a le droit d'ordonner le contrôle à l'extraordinaire soit des différents départements d'administration publique, soit d'administrations locales, ou la révision d'affaires particulières, suivant les règles déterminées par la loi.

Le Président n'est investi d'aucun droit autre que ceux qui lui sont conférés par la Constitution.

ARTICLE 71.

Le Président du Gouvernement a un lieutenant. En cas d'absence du Président, ses attributions passent à son lieutenant.

ARTICLE 72.

Les droits et devoirs généraux du Gouvernement sont :

a) D'assurer la direction suprême des affaires de la République, conformément aux lois ;

b) De veiller à l'application de la Constitution et à l'exécution des lois ;

c) De déposer devant le Parlement ses projets de lois, de même que ses conclusions sur les projets de lois émanant de l'initiative du Parlement ou du peuple ;

d) De défendre les intérêts extérieurs de la République ;

e) De sauvegarder la République contre les dangers extérieurs et de défendre son indépendance ;

f) D'assurer la sécurité et l'ordre à l'intérieur du pays. Si des circonstances imprévues l'exigent, le Gouvernement a le droit de mobiliser des forces armées pour un service qui ne doit pas dépasser 21 jours. Ce délai ne peut être prolongé qu'avec l'autorisation du Parlement ;

g) De gérer les finances, d'émettre la monnaie, conformément à la loi, et de soumettre annuellement au Parlement le budget des revenus et des dépenses de l'État ;

h) De rendre compte de ses travaux au Parlement et de lui présenter, au moins une fois l'an, un rapport sur la situation extérieure et intérieure de la Géorgie ; de lui présenter aussi des rapports spéciaux si le Parlement l'exige ;

i) De s'acquitter de toutes les obligations qui lui sont imposées par la loi ou le Parlement.

ARTICLE 73.

Les membres du Gouvernement se partagent la direction des affaires de la République qui ne dépendent pas directement du Président.

Chaque membre du Gouvernement dirige, d'une manière indépendante, et sous sa seule responsabilité personnelle devant le Parlement, le ministère qui lui est confié ; il doit se retirer dès qu'il perd la confiance du Parlement.

Un ministre n'a le droit de voter au Parlement que s'il en est membre.

Le Président du Gouvernement est responsable devant le Parlement de la politique générale. Il est tenu de se soumettre aux décisions du Parlement et de les exécuter, en changeant, s'il y a lieu, de ministres ou même en remaniant le cabinet entier.

ARTICLE 74.

Tout membre du Gouvernement a le droit d'assister aux

séances du Parlement et aux réunions des commissions parlementaires. Le Parlement et ses commissions sont tenus d'entendre le ministre, si celui-ci l'exige; de son côté, le ministre est également tenu de se présenter, sur la demande du Parlement ou de ses commissions, et de fournir des explications.

ARTICLE 75.

Le Président et les membres du Gouvernement sont responsables pénalement pour toute violation de la Constitution, mais seul le Parlement peut les traduire devant la Justice. Les membres du Gouvernement sont jugés suivant les règles du droit commun.

CHAPITRE VI

Justice.

ARTICLE 76.

La Cour Suprême de la Géorgie est le Sénat, élu par le Parlement. Il appartient au Sénat :

- a) De veiller à la stricte application de la loi ;
- b) D'orienter la justice en qualité de Cour de cassation.

ARTICLE 77.

Les affaires civiles, criminelles, et le contentieux administratif sont du ressort des tribunaux permanents. L'organisation, la juridiction et la compétence de ces tribunaux sont déterminées par la loi.

ARTICLE 78.

Le pouvoir judiciaire est indépendant et n'obéit qu'à la loi. La justice est rendue au nom de la République Démocratique Géorgienne.

ARTICLE 79.

Les verdicts prononcés par les tribunaux ne peuvent en aucun cas être annulés, modifiés ou suspendus par un organe législatif, exécutif ou administratif.

ARTICLE 80.

Les audiences des tribunaux sont publiques; dans certains cas, si l'intérêt de la morale ou celui de la sécurité publique l'exige, le tribunal peut prononcer le huis-clos.

ARTICLE 81.

Toutes affaires graves ressortissant de la juridiction pénale, de même que les affaires politiques et les délits de presse, sont soumises à l'institution du Jury.

ARTICLE 82.

Les juges sont élus pour un terme déterminé. Les règles de ces élections, de même que les conditions auxquelles les juges doivent satisfaire, sont définies par la loi.

ARTICLE 83.

Sauf décision du tribunal, les juges ne peuvent être l'objet d'aucune mutation contraire à leur désir.

Ils ne peuvent être révoqués temporairement qu'au cas où ils sont traduits en justice ou que leur affaire est en cours d'instruction.

Leur révocation définitive ne peut intervenir que sur arrêt du tribunal.

CHAPITRE VII

Finances de l'Etat.

ARTICLE 84.

Nul impôt ne peut être institué ni levé, s'il n'a été préalablement consenti par le Parlement.

Remarque. — Le droit des organes du Self-Government local de lever des taxes est déterminé par une loi spéciale.

ARTICLE 85.

Nul ne peut être exempté de l'impôt de l'État, sinon en vertu de la loi.

ARTICLE 86.

Aucune somme pour paiement de retraite, récompense, ou dépense quelconque, ne peut être prélevée du Trésor de l'État que conformément à la loi.

ARTICLE 87.

Aucun emprunt d'État, ni aucune autre obligation financière ne peuvent être contractés sans l'autorisation du Parlement.

ARTICLE 88.

Tous les revenus et toutes les dépenses de l'État doivent figurer dans le budget. Le budget doit être présenté chaque année à l'approbation du Parlement.

ARTICLE 89.

Si le Parlement ne parvient pas à voter le budget pour le

commencement de l'année budgétaire, le Gouvernement peut être autorisé par lui, jusqu'à l'approbation du nouveau budget, à couvrir les dépenses de l'État sur la base du budget de l'année précédente.

ARTICLE 90.

Aucun transfert de dépenses d'un chapitre du budget dans un autre ne peut être effectué sans l'autorisation du Parlement.

CHAPITRE VIII

Contrôle d'État.

ARTICLE 91.

Le Contrôle d'État s'exerce sur :

- a) l'exécution rigoureuse du budget de l'État ;
- b) tous revenus et toutes dépenses de l'État ;
- c) les comptes et bilans du gouvernement et des différents départements ministériels ;
- d) les finances des organes du Self-Government local.

ARTICLE 92.

Le Contrôleur d'État est élu par le Parlement. Il n'est pas membre du Cabinet, mais possède tous les droits d'un ministre et n'est responsable que devant le Parlement. Il rend compte de son mandat au Parlement chaque année.

ARTICLE 93.

L'organisation du contrôle et les règles de son application sont déterminées par la loi.

CHAPITRE IX

Défense nationale.

ARTICLE 94.

Tout citoyen de la République est astreint au service militaire personnel suivant la loi.

ARTICLE 95.

Le but de l'organisation militaire est d'assurer la défense de la République et de son territoire.

ARTICLE 96.

La durée du service militaire et l'organisation des forces armées sont déterminées par la loi.

ARTICLE 97.

L'effectif du contingent des recrues est fixé chaque année par le Parlement.

CHAPITRE X
Self-Government.

ARTICLE 98.

Les institutions de Self-Government étant en même temps des organes d'administration locale, sont chargées de la direction des affaires économiques et culturelles dans les limites de leur territoire.

ARTICLE 99.

L'organisation du Self-Government, les droits et devoirs de ses institutions, ainsi que le mode de leur administration, sont déterminés par la loi.

ARTICLE 100.

Les institutions de Self-Government ont le droit de faire des règlements d'administration publique conformément à la loi.

ARTICLE 101.

Le Self-Government est élu au suffrage universel direct égal, secret et proportionnel.

ARTICLE 102.

Les règlements ou arrêtés du Self-Government ne peuvent être annulés que par la voie judiciaire.

ARTICLE 103.

Les organes centraux du Gouvernement ont le droit de suspendre les règlements et les décisions du Self-Government autant qu'ils se trouvent en contradiction avec la loi, mais l'affaire doit être immédiatement portée devant le pouvoir judiciaire. Le mode et les conditions de la suspension sont déterminés par la loi.

ARTICLE 104.

Le Self-Government relève des organes centraux du Gouvernement pour la direction des affaires d'administration générale.

ARTICLE 105.

Le cas où les arrêtés du Self-Government doivent être approuvés par le pouvoir central sont déterminés par la loi.

ARTICLE 106.

Les institutions de Self-Government ont leur propre budget conformément à une loi spéciale.

CHAPITRE XI**Administrations autonomes.**

ARTICLE 107.

L'ABKHASIE (région de Soukhoum), la GÉORGIE MUSULMANE (région de Batoum), et le ZAKHATHALA (district de Zakhatala), qui sont parties intégrantes de la République Géorgienne, jouissent de l'autonomie dans l'administration de leurs affaires locales.

ARTICLE 108.

Le statut concernant l'autonomie des régions mentionnées dans l'article précédent fera l'objet d'une loi spéciale.

CHAPITRE XII**Instruction publique et écoles.**

ARTICLE 109.

Les arts, les sciences et leur enseignement sont libres ; le devoir de l'État est de les protéger et de contribuer à leur développement.

ARTICLE 110.

L'instruction primaire est générale, gratuite et obligatoire. Le système scolaire est un tout organique où l'enseignement primaire sert de base à l'enseignement secondaire et à l'enseignement supérieur.

L'enseignement est laïque à tous les degrés.

ARTICLE 111.

L'État doit avoir en vue d'assurer aux enfants indigents la gratuité des écoles primaires, de la nourriture, des vêtements et du matériel scolaire.

Le Gouvernement et les organes du Self-Government prélèvent annuellement, sur leurs ressources, une certaine somme destinée à faire face à ces dépenses.

ARTICLE 112.

Les écoles privées sont soumises à la loi scolaire générale.

CHAPITRE XIII

Droits sociaux et économiques.

ARTICLE 113.

La République veille à ce que tous ses citoyens aient une existence digne.

ARTICLE 114.

L'expropriation forcée ou la restriction de l'initiative privée ne peut intervenir qu'en vertu d'une loi spéciale qui en détermine le mode, et seulement pour les besoins de l'État, pour cause d'utilité publique.

Les propriétaires des biens expropriés seront indemnisés, sauf dispositions contraires de la loi.

ARTICLE 115.

La République a sa propre organisation commerciale et industrielle. Son but principal est de développer cette organisation et de créer un seul système complet d'économie sociale.

La République aide les organes du Self-Government dans le développement et le renforcement d'organismes économiques analogues.

La République a le droit de socialiser par voie législative les entreprises commerciales, industrielles et agricoles qui s'y prêtent.

ARTICLE 116.

L'État veille tout particulièrement à la défense contre l'exploitation privée du travail des petits producteurs, du cultivateur, de l'artisan et de l'industriel à domicile.

La République consacrera également une attention spéciale à la prospérité de l'agriculture. C'est un devoir envers la Société, du propriétaire de la terre, de la cultiver et d'en assurer le meilleur rendement.

ARTICLE 117.

L'existence de l'État est basée sur le travail et il est du devoir particulier de la République de le protéger.

ARTICLE 118.

Les lois de la République confient aux organes du Self-Government le soin de créer des Bourses du travail, des bureaux de placement et d'autres institutions analogues, qui dresseront des statistiques des chômeurs et serviront à ces derniers d'intermédiaires pour obtenir du travail.

Les représentants des syndicats ouvriers entreront, pour moitié au moins, dans la composition de la direction centrale de ces institutions.

ARTICLE 119.

Aux citoyens en chômage assistance est prêtée par voie d'assurance ou en leur procurant du travail.

ARTICLE 120.

Tout citoyen ayant perdu la capacité de travailler par suite de vieillesse, de maladie ou d'autres causes, n'ayant droit de par la loi ou la coutume à aucun secours de ses héritiers, de son curateur, ou d'un établissement privé ou public et ne possédant pas de moyens d'existence, a droit à l'assistance de l'État sous forme d'assurance ou autrement.

Cette assistance est également prêtée par l'État dans le cas où les héritiers ou le curateur ne sont pas en mesure de soutenir l'invalidé.

ARTICLE 121.

Tout ouvrier salarié ayant perdu entièrement ou partiellement la capacité de travailler, par suite de vieillesse, de mutilation ou d'autres causes, recevra, par voie d'assurance, une assistance proportionnée à son salaire. Le capital de l'assurance sera constitué au moyen d'un impôt prélevé sur l'employeur.

ARTICLE 122.

En dehors de l'impôt prévu à l'article précédent, il sera prélevé, pour le même objet, une certaine partie des recettes annuelles de la République.

ARTICLE 123.

La durée normale du travail des salariés ne doit pas dépasser 48 heures par semaine ; l'ouvrier devra également bénéficier d'un repos ininterrompu de 42 heures par semaine ; les exceptions à la durée normale du travail sont déterminées par la loi.

La fixation de la durée normale du travail, pour les ouvriers agricoles et pour les travaux de saison, nécessitant des conditions spéciales de travail, est déterminée par la loi.

ARTICLE 124.

Le travail, dans les entreprises, de mineurs au-dessous de 16 ans, est interdit ; la durée du travail pour les mineurs de 16 à 18 ans est fixée à 6 heures par jour ; le travail de nuit des mineurs au-dessous de 18 ans et des femmes est interdit.

ARTICLE 125.

Il appartient à la République de fixer le montant minimum du salaire et d'établir les conditions normales du travail. Il est créé une inspection du travail et un contrôle sanitaire, indépendants des employeurs.

ARTICLE 126.

La protection du travail des femmes fera l'objet d'une loi spéciale. Le travail des femmes est interdit dans les entreprises nuisibles à la maternité ; pendant la durée des couches, l'ouvrière est dispensée de son travail, pendant au moins deux mois, sans suspension de salaire. Il est du devoir de l'employeur de permettre aux ouvrières mères de donner à leurs nourrissons les soins qu'ils exigent.

ARTICLE 127.

Toute infraction aux lois assurant la protection du travail est passible du Code pénal.

ARTICLE 128.

Il incombe au Gouvernement de la République et aux organes du Self-Government d'assurer la protection des mères et des enfants.

CHAPITRE XIV**Droits des minorités ethniques.**

ARTICLE 129.

Il est interdit d'apporter aucune entrave au libre développement social, économique et culturel des minorités ethniques de la Géorgie, notamment à l'enseignement dans leur langue maternelle et à la gestion intérieure des affaires qui concernent leur culture propre.

Le droit d'écrire, d'imprimer et de parler sa langue maternelle appartient à tous.

ARTICLE 130.

Les minorités ethniques locales, formées en unités adminis-

tratives, jouissent du droit de se grouper et de se constituer en union de nationalité pour l'organisation et la direction de leurs affaires culturelles, dans les limites de la Constitution et de la loi.

Les minorités ethniques qui ne forment pas des unités administratives peuvent se constituer, indépendamment de tout autre cadre, en une union ethnique jouissant des droits et de la compétence mentionnés dans cet article.

On ressortit à une union de nationalité à raison de la langue que l'on parle.

Il est fait face aux besoins culturels des minorités ethniques à l'aide de sommes prélevées sur le budget de l'État et des organes du Self-Government, en proportion du nombre des intéressés.

ARTICLE 131.

Nul ne peut voir restreints ses droits civils et politiques, du fait de sa participation à une union ethnique.

ARTICLE 132.

Toute union ethnique peut porter devant la Justice tout recours ayant trait à la violation des droits conférés aux minorités par la Constitution et la loi.

ARTICLE 133.

Tout citoyen de la République Géorgienne jouit de droits égaux en ce qui concerne l'admission au service civil ou militaire de l'État, ainsi qu'au service des villes et des communes.

ARTICLE 134.

Dans les localités de population mixte, les organes du Self-Government sont tenus, avec les fonds dont ils disposent pour l'instruction publique, de créer un nombre suffisant d'écoles et d'établissements d'instruction et de culture générale, proportionnellement à la composition ethnique de la population.

ARTICLE 135.

L'enseignement est donné, dans toute école appartenant à une minorité ethnique, dans la langue parlée par les élèves de cette école.

ARTICLE 136.

Dans une circonscription soumise à un organe de Self-Government, où la proportion d'une minorité ethnique quelconque dépasse 20 % de l'ensemble des citoyens, sont employées

concurrentement dans l'administration des affaires communales et de l'État, si cette minorité l'exige, la langue officielle et la langue de ladite minorité.

ARTICLE 137.

Tout député d'origine non géorgienne, ne connaissant pas suffisamment la langue officielle, peut s'exprimer au Parlement dans sa langue maternelle, à condition de remettre au préalable, au bureau du Parlement, la traduction exacte de son discours. L'application de cet article sera réglée par la loi.

CHAPITRE XV

Fonctionnaires de l'État.

ARTICLE 138.

Tout citoyen géorgien a accès à toutes les fonctions, s'il satisfait aux exigences de la loi.

ARTICLE 139.

Le fonctionnaire peut être relevé de ses fonctions ou encourir une peine disciplinaire, sur l'ordre de l'institution ou du chef dont il relève. Les règles de sa révocation définitive seront fixées par la loi.

ARTICLE 140.

Tout fonctionnaire a droit à la retraite. Les conditions auxquelles le fonctionnaire et sa famille jouiront du bénéfice de la retraite seront déterminées par la loi.

ARTICLE 141.

Tout fonctionnaire est responsable en justice, conformément aux principes du droit commun. Tout citoyen a le droit de citer devant les tribunaux tout fonctionnaire coupable. Tout citoyen est en droit de réclamer à l'État le remboursement des dommages à lui causés par un fonctionnaire dans l'exercice de ses fonctions.

La procédure et les conditions du dédommagement sont fixés par la loi.

CHAPITRE XVI

Rapports de l'État et de l'Église.

ARTICLE 142

L'État et l'Église sont séparés et indépendants l'un de l'autre.

ARTICLE 143.

Aucune confession ne jouit d'une situation privilégiée.

ARTICLE 144.

Il est interdit d'effectuer aucun prélèvement sur les ressources de l'État ou des organes du Self-Government pour des besoins d'ordre religieux.

CHAPITRE XVII**Révision de la Constitution.**

ARTICLE 145.

La révision totale ou partielle de la Constitution peut être demandée :

- a) Par la moitié au moins des membres du Parlement ;
- b) Par un groupe de 50.000 électeurs.

ARTICLE 146.

Une proposition de révision totale ou partielle de la Constitution ne peut figurer à l'ordre du jour du Parlement que six mois après le dépôt de cette proposition.

ARTICLE 147.

Un projet de révision totale ou partielle de la Constitution ne peut être adopté qu'à la majorité des deux tiers des membres du Parlement. Ce projet n'entre en vigueur qu'après son approbation par le peuple.

ARTICLE 148.

Le changement de la forme du gouvernement de la République Démocratique Géorgienne ne peut être l'objet d'aucune proposition de révision de la Constitution.

ARTICLE 149.

Jusqu'à la réunion du Parlement, l'Assemblée Constituante en tiendra lieu.

საქართველოს
დემოკრატიული რესპუბლიკის
1921 წლის კონსტიტუცია
(ინგლისურ ენაზე)

THE 1921 CONSTITUTION
OF THE DEMOCRATIC REPUBLIC
OF GEORGIA (ENGLISH)

The Voice of Free

Georgia

JANUARY, 1953

THE CONSTITUTION OF GEORGIA

*Adopted by the Constituent Assembly
February 2, 1921*

The act of independence was proclaimed by the Georgian National Council at Tiflis on May 26, 1918, and was confirmed by the constituent assembly elected by equal, universal, secret, and proportional suffrage of the citizens of both sexes at its first session of March 12, 1919.

At the same session the constituent assembly intrusted a commission with the task of working out the plan of the constitution of the Republic, giving a judicial form to the political organization which existed already, de facto, in the institutions and constitutional practice followed in Georgia. This commission achieved its objective and finished its work toward the end of 1920.

The definite text of the constitution was voted on by the constituent assembly on February 22, 1921.

The constituent assembly of Georgia, elected by citizens of both sexes, according to the direct, equal, universal, secret, and proportional electoral system, at its first sitting of March 12, 1919, proclaims before the world and history, that it fully confirms and approves the act of the independence of Georgia, declared at Tiflis by the Georgian National Council, May 26, 1918.

First Chapter — General Basis

First Article Georgia is a state; free, independent, and indivisible. The permanent and unchangeable form of its political constitution is the democratic Republic.

2. The capital of Georgia is Tiflis.

3. The official language of Georgia is the Georgian language.

4. The flag of the Georgian Republic is of carmoisine color (dyed dogberry) with one black and one white stripe. The seal of the Georgian Republic is the effigy of Georges LeBlanc mounted on a horse, surmounted by seven stars.

5. The laws and decrees only enter into force after they have been published in the regular manner.

6. The territory of the state may neither be ceded, divided, nor sold. The enlargement of the territory, or the rectifications

of the frontiers which may be contested, is only possible by virtue of a law.

7. The administrative division and the appointing or the alteration of the autonomous boundaries (limits) can only be done by legislative law.

8. The constitution is the supreme law of the state. Any law, any decree, any ordinance, or decision, which is in contradiction with the principles or the spirit of the constitution cannot be promulgated. All the powers of the state are held to fulfill the constitution and to apply its principles, as well in the legislative domain as in the administration.

9. The laws and decrees previous to the constitution remain in force, if they are not in contradiction to the constitution and its principles.

10. The present constitution remains in force permanently and uninterruptedly except in cases provided for in the constitution itself.

11. After the adoption of the constitution the constituent assembly shall publish it with the signature of its members.

Second Chapter — Of the Right of the Indigenes

12. The Georgian nationality is acquired by birth, by marriage, or by naturalization.

13. A Georgian citizen can not be at the same time a citizen of any other state.

14. A Georgian citizen cannot renounce his nationality except after having fulfilled all his obligations to the state.

15. The detailed conditions of the acquisition and the loss of the rights of the indigenes are determined by law.

Third Chapter—Rights of Citizens

16. All citizens are equal before the law.

17. There is no distinction of class.

18. No titles, except degrees of universities, shall be conferred. Decorations are abolished; distinctive marks may be conferred by reason of war.

19. Capital punishment is abolished.

20. Nobody can be condemned except by way of the judiciary, with the exception of disciplinary punishments provided for by law.

21. All citizens are judged by the same

form of procedure.

22. Every person enjoys individual inviolability. Nobody can be arrested or deprived of his liberty in any other manner, nor submitted to search, except by warrant of a court of justice or by the medium of inquiry.

23. The administration can only proceed with the arrest on its own initiative in the following cases:

- (a) When the guilty person is surprised in the very act.
- (b) When the guilty person is indicted on the place of the crime by the victim or by a witness.
- (c) When any object establishing the guilt of the prisoner is found upon his person, or when incontestable signs or traces of the crime are found upon his person or his domicile.

24. The arrest of culprits by private individuals are lawful when they surprise him in the very act of crime and when there is cause of fear of escape before the arrival of the agents of the public forces.

25. Any person arrested by order of the judiciary or administrative forces must be brought before the nearest court within 24 hours; in cases where the court is too far away in order to bring a culprit before it within that period, it may be prolonged, without, however, exceeding 48 hours.

26. The court must proceed immediately, in no case later than 24 hours, to interrogate the prisoner. After this it may ordain, by written order, either the further detention of the culprit or his immediate release.

27. The judicial authorities are obliged, in cases where it happens that a person has been arrested in violation of the above-mentioned rules, to look immediately into the case and to give immediate orders either for his release or to keep him in custody.

28. The domicile of a citizen is inviolable, and searches are only authorized in cases provided by law.

29. Private correspondence is inviolable and can only be seized and examined in pursuance of a judgment of the court.

30. Every citizen has the right of moving and selecting his own residence; there is no restriction of this right except by order of the court of justice.

31. Every citizen enjoys full liberty of conscience. He can not be prosecuted nor have restrictions brought upon his political or civil rights for reason of his religion or convictions. Everybody has the right to profess his own religion, to change same, or not to have any religious creed. No person has the right to evade his political or civil obligations by calling upon his religion or convictions except in case provided by law. Actions of a religious char-

acter modify in no way the civil rights or position of anybody.

32. Every citizen has the right to express his opinions to propagate them verbally, by the public press, or by any other means, without previous authority of the government. In this case he is only responsible to the court of justice for any crime committed.

33. The citizens of Georgia have the right of public assembly without arms, either indoors or in the open air.

34. The administration has the right to close any meeting if it becomes unlawful.

35. The citizens of the Georgian Republic have the right to form professional or other societies without previous authority of the government, provided that their object is not forbidden by law. The dissolution of such societies is only possible by order of a court of law.

36. The free development of the intellectual professions, commercial, industrial, and agricultural pursuits, is guaranteed by the Republic.

37. The right of individual or collective petition is assured.

38. Workmen have the right to strike.

39. The citizens of both sexes enjoy equal political, civil, economic, and family rights.

40. Marriage is based on equal rights and upon mutual consent of husband and wife. The form and rules of marriage are determined by law. Children born in or out of wedlock have the same rights and duties. The mother has the right to seek and prove the paternity of a natural child by way of the courts, and this child has the same right to seek and prove his paternity.

41. No fugitive for political reason and who takes refuge in this Republic can be extradited.

42. All official and private persons guilty of infractions of the above laws aimed at the rights of the citizens will be prosecuted according to the penal code.

43. In cases of sedition within the country or in case of war, parliament has the right to suspend temporarily the constitutional guarantees contained in articles 19, 22, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 33, and 38; in case of war the guarantees contained in article 21 may also be suspended, provided the accused be not amenable to justice of a council of war in the military zone.

44. When parliament is not in session the government has the right on its own responsibility to suspend the constitutional guarantees above mentioned. But in this case it is obliged to convoke parliament immediately and to submit its decision.

45. In case of serious epidemics the government has the right to suspend temporarily the constitutional guarantees in articles 22, 25, 26, and 30, in so far as this act is necessary to fight the epidemic.

46. The rights and guarantees enumerated in the constitution do not exclude other rights and guarantees, although not yet formulated, but nevertheless accord with the principles established by the constitution.

Fourth Chapter — Parliament

47. The representative body of the Georgian Republic is the parliament of Georgia, composed of deputies elected by universal, equal, direct, secret, and proportional voting. Every citizen, without distinction of sex, enjoying all his rights and being over 20 years old has the right to take part in the elections. The parliament is elected for three years.

48. The rules of a legislative election are laid down by a special law.

49. Members of parliament are not held responsible for opinions expressed by them during the term of their office. The person of a member of parliament is inviolable. He can neither be arrested nor indicted without consent of parliament. An exception is made in the case "Flagrante delictu," which must be brought immediately to the knowledge of the parliament. A member arrested or indicted must be released immediately if parliament so desires.

50. Members of parliament may refuse to bear witness about facts which may have been entrusted to them in their quality of deputies. This right may be invoked even after the expiration of their own term of office.

51. Members of parliament receive an indemnity fixed by law.

52. The cases of incompatibility between the office of deputy and the exercise of a public office or whatsoever profession shall be determined by law.

53. The sovereignty belongs to the entire nation. Parliament exercises this sovereignty within the limits fixed by the constitution.

54. Parliament votes on the laws, decrees, and decisions; the manner of their publication shall be fixed by a special law.

55. The powers of parliament are the following:

- (a) Legislation.
- (b) Supreme direction of the army of the Republic and in general of all the armed forces.
- (c) Declaration of war.
- (d) Ratification of treaties of peace, commerce, or other treaties with foreign powers.
- (e) The right of amnesty.
- (f) Making of the budget.
- (g) The right to make interior or foreign loans.
- (h) Appointment of officials as provided by the constitution.

(i) General control of the executive power.

56. The sessions of parliament are public; but parliament has the right by special decision to hold entire or partial sessions behind closed doors.

57. Parliament itself decides the validity of the election of its members and resolves on all questions relative thereto.

58. All decisions of parliament are made by a simple majority of votes, unless another modus has been adopted by law or by regulation.

59. The openings of parliamentary sessions necessitates the presence of at least half of the total number of deputies.

60. Parliament has the right to interpellate the Government and to question it. Interpellations and questions are subject to rules determined by law or by regulation. Parliament has the right to nominate commissions of inquiry.

61. The parliament itself fixes by regulation the procedure of its discussions.

62. The annual sessions of the parliament begin on the first Sunday of November. The elections for the renewal of the parliament take place in the autumn, simultaneously in the entire Republic, and in time to permit the newly elected members to be present at the opening of parliament.

63. The operations of the parliament can only be suspended by parliament itself. During the interruptions in the work of the parliament the right to assemble this latter in extraordinary cases belongs to the Government or to the bureau of the parliament.

The assembly of the parliament is obligatory if one quarter of the number of deputies desires it.

64. The right of initiative belongs to:

- (a) Any members of parliament.
- (b) Any group of 5,000 electors.

65. Parliament is obliged to submit any new law to a popular referendum if 30,000 electors require it in writing. The rules of a referendum are determined by law.

66. Parliament elects its bureau yearly.

Fifth Chapter — Executive Power

67. The executive power belongs to the Government of the Republic.

68. The President of the Government is elected by parliament for the period of one year. The same President can only be re-elected once.

69. The other ministers, members of the Government, are appointed by the President from among the citizens who have the right to take part in parliamentary elections.

70. Members of the government may not fill any other office or profession. They may only be members of parliament or of the councils of self-government.

71. The President of the government is the supreme representative of the Republic. He appoints the representatives of Georgia to other powers, and it is to him that the representatives of foreign powers are accredited. In the absence of a government decision which may find itself obstructed, the president may by exceptional right have recourse to the armed forces of the Republic, but he must inform parliament immediately. The ordinances of laws and by laws relative thereto emanate from the president of the government, who, however, does not have the right to arrest the action of the laws or to hinder its execution. The president of the government has the right to order the extraordinary control of public or local administrations, or the revision of particular cases, according to the rules determined by law. The president has no other rights except those conferred on him by the constitution.

72. The president of the government has a lieutenant. In the absence of the president his attributes devolve upon lieutenant.

73. The general rights and duties of government are:

- (a) To assure the supreme direction of the affairs of the Republic according to its laws.
- (b) To watch over the application of the Republic and the execution of its laws.
- (c) To put before parliament its plans for laws, as well as its conclusions about plans of laws emanating from the parliament or from the people.
- (d) To defend the external interests of the Republic.
- (e) To safeguard the Republic from external dangers and to defend its independence.
- (f) To insure security and order in the interior of the country. If unforeseen circumstances require it, to mobilize the armed forces of the country, but not for any period longer than 21 days. This period can only be prolonged by consent of parliament.
- (g) To manage the finances, to issue money according to law, and to submit annually to parliament any special reports if desired.
- (h) To give an account to parliament of its work and to submit once a year a report about the internal and external situation of Georgia. To present also to parliament any special reports if desired.
- (i) To acquit itself of all obligations imposed by parliament or law.
- (a) To watch over the strict enforcement of the law.

74. The members of the government share in the direction of the affairs of the

Republic, which do not depend directly on the president. Each member of the government directs independently, and under sole, personal responsibility to parliament, the department confided to him. He must resign as soon as he loses the confidence of parliament. A minister has the right to vote in parliament only if he is a member. The president of the government is responsible to parliament for the general politics. He is obliged to submit to the decisions of parliament and to execute the same, if necessary to change the ministers or even to reform the entire cabinet.

75. Every member of government has the right to be present at the sessions of parliament and at the meetings of special commissions. Parliament, as well as the commissions, are obliged to listen to the minister if he requires it. On his part, the minister is also obliged to present himself, if required, before parliament or commissions, and to furnish explanations.

76. The president and the government are responsible under penalties, for any violation of the constitution, but only the president may indict them before a court of law. Members of the government are judged as provided for by the common law.

Sixth Chapter — Justice

77. The supreme court of Georgia is the senate elected by parliament and it has the following functions:

- (a) To watch over the strict enforcement of the law.
- (b) To find out justice in the capacity of a court of cassation.

78. Civil and criminal matters and administrative debatable matters belong to the department of permanent tribunals. The organization, jurisdiction, and competence of these tribunals are determined by law.

79. The judiciary power is independent and only obeys the law. Justice is rendered in the name of the democratic Republic of Georgia.

80. The verdicts pronounced by the tribunals cannot be annulled, modified, or suspended, by any legislative, administrative, or executive body.

81. The hearings of the courts are public; in certain cases, where the morale or public security requires it, courts can be held behind closed doors.

82. All serious matters belong to the penal jurisdiction as well as political matters, and offenses of the press are submitted to a jury.

83. Judges are elected for a fixed period. The rules of such elections as well as the conditions to which the judges have to submit are determined by law.

84. Except by determination of the court, judges cannot be the object of any change contrary to their wishes. They can only

be temporarily dismissed, if they are arraigned by justice or if their case is under consideration. Their definite dismissal can only take place by judgment of the courts.

Seventh Chapter — Finances of the State

85 No tax can be instituted or levied if not previously sanctioned by parliament.

86 Nobody can be exempted from the taxes of the state if not sanctioned by law.

87. No sum for retiring pensions, compensations, or whatsoever expense may be deducted from the treasury of the state except in conformance with the law.

88. No loans of State nor any other financial obligation may be contracted without the authorization of parliament.

89. All revenues and all expenses of the state must appear in the budget. The budget must be presented every year to parliament for its approval.

90. If parliament does not get to voting the budget for the commencement of the budget year, the government can be authorized by parliament until the approval of the budget, to cover the expenses of the state on the basis of the previous year.

91. No transfer of expenses from one chapter of the budget to another may be made without authority of parliament.

Chapter Eight — Control of the State

92. The control of the state is performed as follows:

- (b) To find our justice in the capacity of a court of cessation.
- (a) Rigorous execution of the budget of the state.
- (b) All revenues and expenses of the state.
- (c) The accounts and balance sheets of the different ministerial departments.
- (d) The finances of the bodies of the local self-government.

93 The controller of the state is elected by parliament. He is not in the cabinet, but has all rights of a minister of state and is responsible only to parliament. He gives an account of his office every year.

94. The organization of the control and the rules of its application are determined by law.

Ninth Chapter — National Defense

95. Every citizen is compelled to do military service according to the law.

96. The object of the military organization is to defend the Republic and its territory.

97. The duration of military service and the organization of the forces is determined by law.

98. The effective force of the recruiting

contingent is fixed every year by parliament.

Tenth Chapter — Self-Government

99 The institutions of self-government being at the same time local administrative bodies are charged with the direction of economic and educational affairs within the limits of their territory.

100 The organization of self-government, its rights and duties as well as the manner of their administration are fixed by law.

101 The institutions of self-government have the right to make by-laws for public administration conforming to the law.

102. The self-government is elected by secret, proportional, equal, and universal suffrage.

103. The by-laws and orders of the self-government can be changed only in legal manner.

104 The central bodies of the government have the right to suspend the by-laws and orders of self-government when they are contrary to law, but such matters must immediately be brought before a legal power. The manner and conditions of such suspensions are determined by law.

105 The self-government depends on the central bodies of government for the direction of its general administration.

106. The cases where the resolutions of self-government must be approved by Government are determined by law.

107. The institutions of self-government have their own budget according to a special law.

Eleventh Chapter — Autonomous Administration

108. Abkhasie (district of Soukhom), Moslem Georgia (district of Batoum) and Zakhatala (district of Zakhatala), which are integral parts of the Georgian Republic, enjoy an autonomy in the administration of their affairs.

109. The statute concerning the autonomy of the districts mentioned in the previous article will be the object of special legislation.

Twelfth Chapter — Public Instruction and Schools

110 The arts and sciences and their instruction are free, and it is the duty of the State to protect them and to help in their development.

111. Elementary instruction is gratuitous, general, and obligatory. The scholastic system is an organic whole where primary education serves as basis for secondary and for superior teaching. The teaching is in all its aspects laical.

112 The state must see to it that indigent children have free schooling, food, clothing, and school materials. The government and

the bodies of self-government must set aside yearly from their resources a certain sum for the defrayal of these expenses.

113. Private schools are subject to the general school laws.

114. The Republic sees to it that all its citizens have dignified existence.

Thirteenth Chapter — Social and Economic Rights

115. Forced expropriation or restriction of private enterprise can only take place in virtue of a special law, which determines their manner, and only for the needs of the state and for public utility. The owners of property which has been expropriated will be indemnified, provided there are no dispositions to the contrary made by law.

116. The Republic has its own commercial and industrial organization. Its principal object is to develop this organization and to create a single and complete system of social economy. The Republic will aid the bodies of self-government in the development and strengthening of similar economic organizations. The government has the right to socialize by legislature the commercial, industrial, and agricultural enterprises which may be suitable for this purpose.

117. The State guards particularly against the private exploitation of the work of small producers, of the agricultural, the workmen, and the home-worker. The Republic will also give its special attention to the prosperity of agriculture. The proprietor of land has a duty toward society to cultivate the same to get the best possible results.

118. The existence of the State is based on work, and it is therefore a particular duty of same to protect same.

119. The laws of the Republic intrust the bodies of self-government with the work of establishing labor exchanges, employment agencies, and similar institutions which shall keep statistics of unemployed persons and assist them to obtain work. The representatives of workers' unions to the extent of half, at least, shall take part in the central direction of these institutions.

120. Citizens who are out of work shall have the assistance of insurance and of help to procure work for them.

121. Any citizen who is incapacitated from work by age, sickness, or other causes and having neither by law nor custom a claim of support from his heir, curator, or any private or public institution, and being without means of existence, has the right to have assistance from the State by way of insurance or other methods. This assistance is also given by the State in cases where the heir or curator are not in a position to care for the invalid.

122. Any citizen incapacitated from work by age, mutilation, or other causes, will receive in the way of insurance an assistance proportionate to his salary. The insurance capital will be raised by means of a tax levied on the employer.

123. Besides the tax mentioned in the preceding article, a certain part of the receipts of the Republic shall be annually set aside for the same object.

124. The normal duration of working time of hired help shall not be more than 48 hours per week. The worker must at the same time have a weekly respite from work of at least 42 uninterrupted hours per week. The exception to the weekly hours of work are determined by law. The fixing of the normal time of work for agricultural laborers and seasonal workers necessitating special working conditions are fixed by law.

125. The employment of minors under 16 years in establishments is forbidden; the working hours for minors between the ages of 16 and 18 is fixed at 6 hours per day; minors under 18 and women may not be employed in night work.

126. The Republic fixes the minimum rate of wages and establishes normal working conditions. It creates a special inspection of work and sanitary control independent of the employers.

127. The protection of female labor will be the object of a special law. The employment of women at work detrimental to maternity is forbidden. During the time of confinement the female worker is excused from her work for at least two months without suspension of salary. It is the duty of an employer to permit his female workers to give the necessary time to their nurslings.

128. Any infraction of the laws giving protection to labor comes within the penal code.

129. It is incumbent on the Republic and the bodies of self-government to insure the protection of mothers and children.

Fourteenth Chapter — Rights of Ethnical Minorities

130. It is forbidden to bring any obstacle to the free social development, economic and cultural, of the ethnical minorities of Georgia, especially to the teaching in their mother language and the interior management of their affairs concerning their own culture. Everybody has the right to his mother tongue in writing, printing, and speaking.

131. All local ethnical minorities formed into united administration enjoy the right to group themselves and form national unions for organizing and directing their cultural matters within the limits of the constitution and the law. The local ethnical

cal minorities which do not belong to united administrations may constitute themselves independently into an ethnical union, enjoying the competencies mentioned in this article. One is under the jurisdiction of an ethnical union by reason of the language one speaks. The cultural needs of the ethnical minorities are met by sums levied on the budget of self-government in proportion to the number interested.

132. Nobody shall be restricted in his rights, civil or political, for the reason of belonging to an ethnical minority.

133. Any ethnical union may bring before a court of justice any matter in violation of the rights conferred on the minorities by the constitution or by law.

134. Any citizen of the Georgian Republic has equal rights concerning the admission to the civil or military service of the state as well as to the service of towns and communities.

135. In localities of mixed population the bodies of self-government are obliged, with the funds at their disposal, to create a sufficient number of schools and establishments of instruction and general education in proportion to the ethnical composition of its population.

136. Instruction in all schools belonging to an ethnical minority shall be given in the language which its pupils speak.

137. In a circumscription submitted to a body of self-government where the proportion of the ethnical minority exceeds 20 percent of the whole of the citizens and where the administration of command and state affairs run concurrently, the official language, if the minority desires it, shall be the language of said minority.

138. Any deputy of non-Georgian origin, not knowing the official language sufficiently for expressing his opinions in parliament may use his mother tongue, on condition that he has previously submitted to the bureau of parliament an exact translation of his speech. The application of this article shall be regulated by law.

Fifteenth Chapter — Officials of the State

139. Any Georgian citizen has access to all of the offices if he satisfies the requirements of the law.

140. An officer may be relieved of his office or incur disciplinary punishment by order of the institution of the chief. The rules as to his definite suspension are fixed by law.

141. Every officer has the right of a pension. The terms under which an officer or his family have the benefit of a pension are fixed by law.

142. Every officer is responsible to justice according to the principles of the common law. Any citizen has the privilege of arraignment any officer who may be guilty. Any citizen has the right to be reimbursed for any loss or damage caused by an officer in the exercise of the functions of his office. The proceedings and conditions of indemnification are fixed by law.

Sixteenth Chapter — Relations of State and Church

140. The state and the church are separate and independent one from the other.

144. No confession or creed enjoys special privileges.

145. It is forbidden to make any levies on resources of the state or the bodies of self-government for the needs of any religious order.

Seventeenth Chapter — Revision of the Constitution

146. The complete or partial revision of the constitution may be demanded—

(a) By at least one-half of the members of parliament.

(b) By a group of 50,000 electors.

147. A proposal for the revival of the constitution can only be heard in parliament six months after the deposition of such proposal.

148. A proposal or plan for the partial or entire revival of the constitution can be adopted only by a majority of two-thirds of the members of parliament. This proposal comes into force only after it has received the approval of the people.

149. The alteration of the form of government of the democratic Republic of Georgia can not be made the object of the proposal of a revival of the constitution.

150. Until the meeting of parliament the constituent assembly will act in its place.

საქართველოს
სენატის დებულება

THE RULES OF THE SENATE
OF GEORGIA

- 13) მომზადებულ-მისამართის, მისი იხივნის თანხად, სამსხროდან დაბრუნა;
- 14) მომზადებულ-მისამართის სამსახურისად განთავსებულს არ უნებ შეიძინა ვადით;
- 15) საყოველთაო უკუდასაწყის, რომელიც კანონით სწავლის გვერდებზე და არ ვადით სწავლის სიხლის სამართლის, ან სამოქალაქო დეპარტამენტის, ან საზოგადოებრივი, ან დეპარტამენტის შეკრებულ საყრდენებს განსახილველ საკითხებს მიეხება;
- 16) სწავლის სასასიუო დეპარტამენტის საზოგადოებრივი განყოფილებაში:

 - 1) არსებობდა საპროცედურული საკითხის და პროცესისა იმ წესის გამო, რომელიც განიხილავდა სწავლის სადანიისტრუქციო განყოფილებამ როგორც მიუღებდა ინსტრუქციამ;
 - 2) საპროცედურული იმ დროს, რომელიც დივიზიის კომპეტენციის გამო სამსახირო და მოავით-მის დაწესებულებაში შიშის და აგრეთვე სხვა-დასხვა უწყების სამსახიროლის შიშის;
 - 3) განხილვა სასასიუო საკითხის, რომელიც შეჯამილი სწავლის სა ოქალაქი სასასიუო დეპარტამენტის დაწესებულების გამო და შეეხება სადანიისტრუქციო უწყების და აგრეთვე იგი-მისამართის მიხედვით ისეთ უკანონო მოქმედებით ან დადევანებით მიყენებულ ენების ან ზარალს ანსადგინებს, რომელიც ან სრულიად არ ეკუთვნის სიხლის სამართლის უწყების, ან რომლის შესახებ სიხლის სამართლის წარმომავალი მოსამბილია ან შეჩვენებული;
 - 4) განხილვა იხივნის იმ დაწესებულების გარეშის შესახებ, რომელიც დადგინილია სამოქალაქო სასასიუო დეპარტამენტის მიერ სასასიუო წესით წინა შეხედნით ნაყენებ სავსეზე, და აგრეთვე განხილვა როგორც იხივნის ან დაწესებულების დადანიისტრუქციის, ისე ან დაწესებულების გარეშის შესახებ იმ პირის იხივნით, რომელიც საქმის მინაწილისა ან ქონით მიღებული;
 - 5) განხილვა იხივნის, რომ შეეხება დავითის მიხედვით მოსახიროს სწავლის ზარალს, მიყენებულ იხილი ისეთ უკანონო, ან მიყენილი, ან დადევანით მოქმედებით, რომელიც ან სრულიად არ ეკუთვნის სიხლის სამართლის, ან რომლის გამო სიხლის სამართლის დედა მოსამბილია ან შეჩვენებული;
 - 6) დაწესებულება სწავლის უკუდასაწყის სადანიისტრუქციო საქმის სამსახიროლი უწყების თანადგინების პირის და მის შიშის, სწავლის შესახებ, იმ შემთხვევის გამოცხადებით, რომელიც არ-მისამართის დაწესებულ დებულებისა 2051 მუხლში.
 - 7) დაწესებულება იმ საკითხის, რომელიც ვადანიისტრუქციო საზოგადოებრივი განსახილველ სწავლის რომელიც დეპარტამენტის დადანიისტრუქციის;
 - 8) დამტკიცება შეკრებულ საკითხებში განხილულ საყოველთაო სამსახიროლი დაწესებულებათათვის;
 - 9) დამტკიცება სწავლის სასასიუო დეპარტამენტისათვის შედგენილ განსახილველ განაწესების;
 - 10) დროებითი დადანიისტრუქციის სწავლის დადანიისტრუქციის, მისი მინაწილისა და სწავლის შესახებ, თუ ისინი სამართლის ან განმარტების ენების მიუკულობენ;
 - 11) დაწესებულება იმ საკითხის, რომელიც არ-მისამართის ან დებულების შეცვლა და ოქალაქი უკუდასაწყის მუხლში, და
 - 12) დანიშნება ოქალაქის სამსახიროლის და ჯალაღის წყობის, თანადგინებისა და მათი მინაწილისა; თუ იგიველი ან თანადგინებისათვის ოქალაქის სამსახიროლი და ჯალაღის საზოგადოებრივი განყოფილებებისა წარუდგინებ სწავლის ოქალაქი უკუდასაწყის და ენის დანიშნების დროს, თუ დანიშნება თანადგინების; თანადგინების პირის დანიშნება მიხედვით სწავლის საზოგადოებრივი განსახილველ მის მიყენებით;
 - 13. სწავლის სასასიუო დეპარტამენტის შეკრებულ საყრდენებს უკუდასაწყის;
 - 14. უკუდასაწყის შეკრებულ იხილი სამსახიროლი დაწესებულებისა და სამსახიროლი უწყების თანადგინების პირის და იხილი მიღებული რეკომენდაციის დანიშნება;
 - 15) განხილვა განსახილველის და იხივნის სამსახიროლის დადანიისტრუქციის შესახებ;
 - 16) სასასიუო და პროცესის სამსახიროლი ჯალაღის ისეთი დადანიისტრუქციის გამო, რომელიც ვადანიისტრუქციის სასასიუო იხილ შესახებ, თუ რამდენადაც ეკუთვნის მსოფლიო კანონით დადგინულ დანიშნულ პირისთვის, და
 - 17) ვადანიისტრუქციის სამსახიროლი დაწესებულებისა მიერ შედგენილი განსახილველ განაწესების, ეკუთვნის ოქალაქის მინაწილი წარუდგენს შეკრებულ საყრდენებს იხილ გამო, რომ ეს განაწესი არ არის შეთანხმებული კანონთან ან და ეკუთვნის ოქალაქის მინაწილის დროს.

თავი მესამე

სწავლის დეპარტამენტში საქმეთა წარმოების წესი.

- 37. სიხლის სამართლის სასასიუო დეპარტამენტში საქმე წარმოებს იმ წესით, რომელიც არ-მისამართის ანსიხლის სამართლის წარმოების წესებშია.
- შენიშვნა:** სამხედრო სამსახიროლის განაწესის გამო შეჯამილი სასასიუო და პროცესის განხილვის დროს სწავლი ოქალაქი უკუდასაწყის სამსახიროლი წესებში.
- 38. სამოქალაქო სასასიუო დეპარტამენტში საქმეები წარმოებს იმ წესით, რომელიც არ-მისამართის ანსიხლის სამართლის წარმოების წესებშია.
- 39. სამოქალაქო სასასიუო დეპარტამენტის სადანიისტრუქციო განყოფილებაში ის საქმე, რომელიც არ-მისამართის სადანიისტრუქციო სამსახიროლის დებულებაში და ან დებულების 31 მუხლის მიერ შექმნილი წარმოებს იმ წესით, რომელიც არ-მისამართის 40-მე მუხლში.
- 40. სადანიისტრუქციო განყოფილებაში განსახილველად წარდგენილი საქმეები ენდა განაწილდეს სწავლის შიშის მოსამბილიად.
- 41. საქმის განხილვის დრო ენდა ეკუთვნის როგორც დაწესებულ ბანს და თანადგინების პირს, რომელიც მოქმედებს და განსახილველ განსახილველად; ისე საქმის ყოველ მინაწილს, რომელიც განყოფილებს სწავლის იხილ სამსახიროლის.
- 42. მიხედვით ეკუთვნის უკანა შეხედნით იმ პირს, რომელიც სამსახიროლი დაწესებულებაში დებულებით და ანსიხლის სამართლის წარმოების წესებით ენდა ანსიხლის სამოქალაქო საქმეები სამსახიროლი დაწესებულებაში, დაწესებულებისა და თანადგინების პირს შეხედნით ვადანიისტრუქციის სწავლის სხვადასხვა განსახილველად თანადგინებულ საყოველთაო წესით.

საქართველოს
სენატორთა ფიცი

THE OATH OF GEORGIAN
SENATORS

სარჩევი

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის 1921 წლის კონსტიტუცია (ქართულ ენაზე)	7
საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის 1921 წლის კონსტიტუცია (ფრანგულ ენაზე)	50
საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის 1921 წლის კონსტიტუცია (ინგლისურ ენაზე)	80
საქართველოს სენატის დებულება	89
საქართველოს სენატორთა ფიცი	94

TABLE OF CONTENTS

The 1921 Constitution of the Democratic Republic of Georgia (Geo)	7
The 1921 Constitution of the Democratic Republic of Georgia (Fr)	50
The 1921 Constitution of the Democratic Republic of Georgia (Eng)	80
The Rules of the Senate of Georgia	89
The Oath of Georgian Senators	94

მართლმსაჯულების სასახლე 120 წლიანია! PALACE OF JUSTICE IS 120 YEARS OLD!

საქართველოს უზენაესი სასამართლო THE SUPREME COURT OF GEORGIA

